

I. Marogulov. R. Drambjan

RENÇBƏRE SOR

ՔՏԵՅԱ ԽՎԾՆԸՆԵ
ԶՄԱՆԵ ԿՄՐՄԱՆՉԻ
ՏԾՅԱ ՄԾԶՆԱ

Nəşra Dəwləta Şewre Ermənistane

R Ə W A N - 1 9 3 0

1930

3

I. Marogulov. R. Drambjan

491.57-8

RENÇBƏRE SOR

ՔՏԵՅԱ ԽՎԾՆԸՆԵ
ԶՄԱՆԵ ԿՄՐՄԱՆՉԻ
ՏԾԵՅԱ ՄԾԵԶՆԱ

Նոսրա Դեւլեթա Տեւրե Երմենիստանե

R Ə W A N - 1 9 3 0

413-72

Հրատարակչ, № 1423,
Գրատեղ. № 5862(բ). Պատվեր № 1098 . . . Տիրած 3,500.

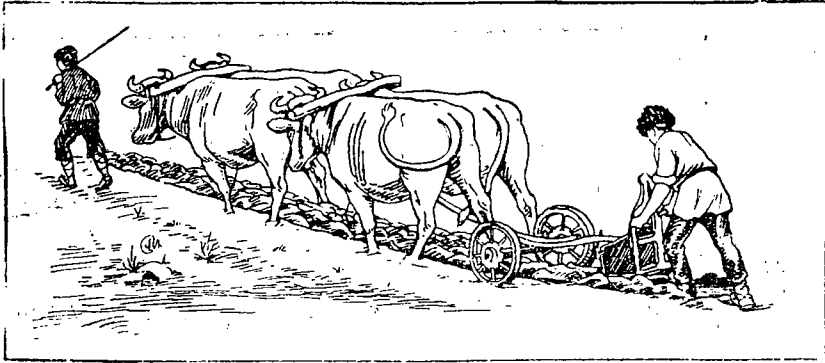
Պետրատի Յերկրորդ Տպարան Յերևանում

R A K Թ.

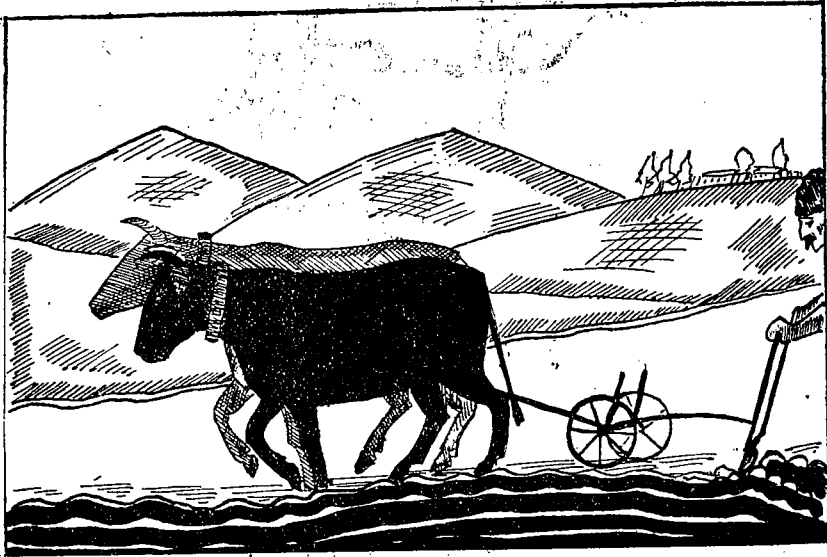
ՂԱԿԹ, ՂԱԿԹ,
ZU ԿԹ, ՂԱԿԹ

Tēmūrē Xelīl Mūradow
2 - oy Pereulok F0çfka
dom 7, kv. 8
ÉRÉVAN - 375078 - USSR
Tel. 35.10.20 (mal) - 52.97.41 (kar)

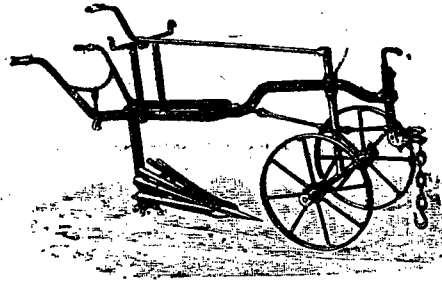
Ә М О Р А К Ә.

әтсә зү кә, әтсә, тәкә!
әтсә, әтсә, зү-зү тәкә!
зү кә, зү кә, тәкә, тәкә!

Ι Ρ Ο Ρ Α Κ Θ .

ι ρ ο ρ α κ θ , ι ρ ο ρ α κ θ !
ἀ μ ο , ζ υ κ θ , ι ρ ο ρ α κ θ !

Z U R A K Θ.

ZU KΘ, ZU KΘ,
á rde rakΘ,
raβΘ, ZU KΘ,
iro rakΘ.

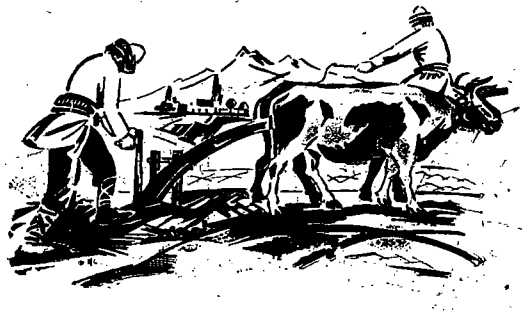
Ә Z E R A B Ъ M.

әзе рабыт,
әнде такыт
әзе зу кыт,
іго такыт.

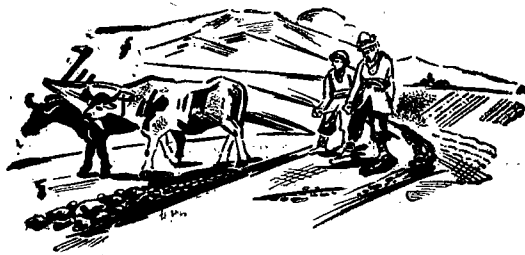
raβa zu ka,
aɾde rakα,
ga binā
aɾde rakα.
dərənɣa, dərənɣa,
raβa rakα
zu ka zu ka.

Р А К Ә.

Әзе рабыт,
да биһыт
Әзе зи вкыт
бано, такыт.
Әте зи вкып
зәвије такып.

Sevo, rabə,

Ga dərхə

Zu, derəngə,

Ga dərхə,

Hərə rakə.

Əze rabьт,

Dəri vəkьт,

Ga dərхьт;

Iro һəгьт

Zəviје rakьт.

Kəko, əz cum, mьп zəvi rakьт,

Iro zəvi təmam rakьт,

Mьп kyтта кьт, mьп kyтта кьт,

B dьle tə zəvi rakьт.

Sevo zəvija xwə rakьr,

Ƨoxьm hьlda, gaje xoə bar кьr,

Cu Ƨoxьme xwə bьrəşinə.

Sevo Ƨoxьme xwə rəşand, Ƨot кьr.

Evarə Ƨote xwə hьldə hatə mal.

Gaje xwə кьr təwle.

Kollektive traktor anibu,

B traktore radкьrьn.

Sbe zu Sevo rabu,
Sər eəve xwə şuşt,
Cu təmaşa traktore bəbə.
Traktore zəf qur radkər,
Traktor xwə xwə dəu.
Gyndi tər bun, dora traktore gərtyr,
Təmaşə dəkərən.
Sevo xwə xwə duşərmiş dəu:
Xwezla mən zəvija xwə
B we maşine rakəra,
We sə xwəş bəbuja.

P a i z.

I.

Paizə, həwa sarə. Baran dbarə. Dəşt u eja, he rəşn. Dare baqə bəlge xwə wəsandənə. Təjr — tu dən bərije, wəlate gərni. Bhyk xwə vədşerən. Həjwane cole eje xwə sedkən.

II.

Gyndi t̄vdarəke z̄v̄stane d̄binə. Hər kəs nane xwə dbə aş, dherə, tinə. Kooperativ zəf hurmur anijə, hər t̄şt teda həjə: p̄rcə, k̄b̄n̄ç, b̄r̄b̄n̄ç, n̄ft, şək̄yr, hur-mure d̄bn, s̄b̄ d̄x̄azi anina.

Gyndi çəh, gən̄m, run, p̄ner, h̄ri toraq d̄bn koperative, dfroş̄n, şuna wan z̄ xwəra hur-mur d̄k̄b̄n̄.

Ş̣ḅəjə, ḅaran ḍbarə,
Gavan, ş̣van ş̣yl bunə.
Ş̣van cu, cu aş, cu aş.
Ar hera, hur hera, hur hera.
Are wi hur bu, hur bu;
Are wi ṛnd bu, ṛnd bu.

Gavan cu aş, cu aş,
Ar hera, g̣r hera, g̣r hera;
Are wi g̣r bu, g̣r bu,
Rja wi dur bu, dur bu.

Ar ani, dani mal,
Bir ṇḳr, bir ṇḳr, ani mal;
Ẓna wi ḥvir ḳr, ḥvir ḳr.
Dy se əḷḳ kaṛḳ ma
Kaṛḳ ma, dani mal,
Ṿḍə g̣ḷka u eeḷka.

Гаван, şvan həvəle həvьн,

Əwana batrakьн.

Əz batrakьм, batrakьн.

Bəre əm nə tьştək bun,

nə tьştək bun; .

Nha əm hər tьştьн, .

hər tьştьн.

Əz рexasьм, batrakьм

Be kulav, be sьtагьм

Z həmuşka cətьгьм.

Cətoje Şvan сагьхе хwə dьdru.

Kulav sər mьlla, сагьх dьdru,

Рехwəсə, сəтьнə, сəтьнə.

Cələngə, cələngə;
Dare wi dəstdanə,
Cələngə, cələngə
Dare wi comaxə.

Batrak kəsibə,
Şvanə, gavanə
Hərđy zi branə;
Hər-ro həvranə,
Həvale colenə.

Əlo sbe zu rabu, cu zəvija xwə rakır. Nivro bu. Əlo hatə mal. Goze grar ani, dani bər Əlo. Əlo xwər, got: — „Goze. əvə eь grarəkə xwəşə“

Goze kənja, got: — „Əlo, hər-ro zi əw grarə, iro ty woəstijaji, loma grar tə xwəş te,“.

Şvan pəze xoə eərənd, ani mal. Dija mьn rabu pəz dot; bəroş tьzi şir kьr, bьrə mal. Şvan runьşt, nane xwə xwər, pəz da bər xwə. bьrə eərə.

Bərx u bərxvan,

Pəz u şvan,

Garan u gavan:

Hər jək z wan,

Təne najen mevan.

Hərke jək z wana be,

Je dəne zi pəj wan ten.

Hərke bərçi

Mənnət nəkən

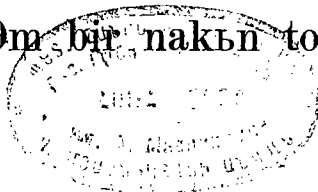
Qə z kəsi.

Məra dədən şire dəlal,

Nane həlal;

Məra dədən run u pəner;

Əm bir nəkən toraq u şir.

K o m m u n a.

Gynde mæda kommuna həjə,

Kommuna traktor anijə,

Zəvija b traktore radkə-

Traktor maşinəkə məzbnə;

Zu radkə, kur radkə.

Əsəd he b çot radkə,

Əsəd, Əsəd bəsə,,

Bəsə çəfe bədi xwə.

Wərə təv kommune bə.

Ha!e xwə xwəş kə.

Əsəd b çot radkə,

Əwi he traktor nə ditijə!

Kollektiv.

Kollektiva mə si mərinə,
Hər jək xəbağa xwə dkə.
Kollektive traktor anijə;
Maşına cənine, drune anijə,
Xəbağa maşine xwəşə,
Zu dəcnə, zu radkə
Zu dədrü. Ərzanə, ərzanə!
Isal hale mə xwəşə,
Par nane mə kem bu,
Isal nane mə zəfə.

Kollektive traktor anijə

Kooperativ.

Kooperativ hær-ro dxəbʲtə.

Gyndi gənyʲme xwə. çəhe xwə

Ddə kooperative.

Kooperativ hær tʲstʲ tinə.

Съ mə laʲzʲmə, teda həjə,

Əm hær tʲstʲ z kooperative dʲkʲrʲn.

Kooperativ koməke dʲdə mə.

Male mə z mə dʲkʲrə,

Qiməte zedə dʲdə mə,

kooperativ mərə maʲʃina tinə,

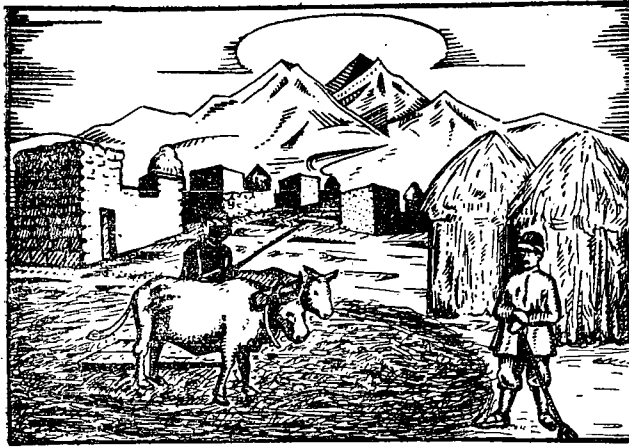
Əw hale mə dʲrʲrsə;

Nahelə əm təngasʲje bʲkʲʃinʲn,

Hovale mə Lenin dgot:

Kooperativ-rja soʲʒalizmejə,

bwi əme bʲgizʲn soʲʒalizme.

Х ə б а т.

Хəbat ʃirьnə,
Be хəbat kəsək нькагə xwə xwəikə.
ʃvan pəze xwə deerinə.
Bərxvan dcə bəг berxa,
Gəvan dewer dbə eerə;
Aʃvan aʃe xwə dxəbьtinə,
Məгьve be хəbat, qə тьʃtəki nə hezajə,
Məгьve хəbatci be qimətə,
Хəbat qəwatə, karə.

*Хəbat ʃirьnə, be хəbat мəгьв нькагə
xwə xwəji kə.*

*Ғи dxəbьtə, əw dxurə,
Ғи na хəbьtə, əw naхwə!*

Gundi u palə.

Gyndi u palə həvale həvən.
Gyndi dxəbьтн səba bazara,
Bazar dxəbьтн səba gyndja.
Gyndada gyndi dxəbьтн,
Bazarada palə dxəbьтн.
Gyndi radkə. deinə
Çəh u gəпьтe xwə dьdə pala.
Palə dxəbьтə, male xwə—
Nьft, тьтun, eit, sabun ,
Hər тьште dьne cedkə, dьdə gyndija.
Gyndi u palə, hərdy zi xəbateinə,
Əwana həvale həvən.

Gyndi u palə həvale həvən.

Plana penç sala.

Plana penç sala—plana xəbatejə.

Əme penç sala ysa бѣхəбѣтън, wəki бѣgizьн wəlate kapitalista и zwan dərbaз бьн. Əme hər xəbata xwə peşda бьбьн. Əme zavoded xwə təzə cekьн; əme hər tьşti zedə кьн. Gərəke qə ke-masja mə tьnnəbə.

Əme gьşk zi бѣхуньн, hin бьн; gərəke kəsək nəxwəndi nav wəlate məda nəminə.

*Həvələ mə Lenin dgot:
hin bə, hin bə, hin bə!*

Gynd u bazar.

Palə bazerda dminьn u zavodada dxəbьtьn. Əwana zavodada sabun, şəkьr, pərcə, maşına u tьşte dьne cedkьn.

Gyndi gyndada dminə u xəbətə rençbərije dkə. Gynd dьdə mə gənyьm, çəh, run, pəner, pəz dəwar, hri u tьşte dьne.

Gyndi male xwə tinə bazer dfroşə pala, dəwsa wan dkьrə xwe, sabun, pərcə u tьşte dьne.

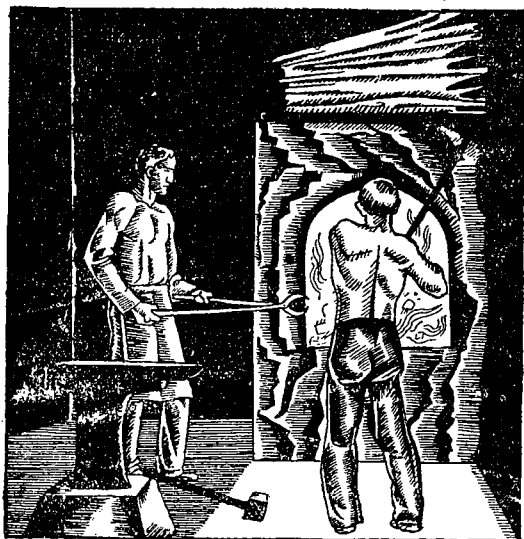
Gynd u bazar alvera xwə kooperative dkьn, Kooperativ gynd u bazar təv gredьdə.

К E R

К E L A N D I

D Ə A S

С A K U C

Usoje hədəd.

Usoje hədəd hər t̄şt̄i cedkə: k̄er, d̄as, k̄el̄ndi, cak̄uç. Gyndije m̄ə ze z̄əf h̄əz dk̄n, s̄mki hər t̄şt̄ t̄m̄əz u pak cedkə. Usoje hədəd nə t̄majə qimət̄eki arzan dx̄əb̄t̄ə. Z̄ gyndiie k̄ə-sib t̄şt̄eki nastinə.

Uso zara z̄əf h̄əz dk̄ə, Hər-ro deə b̄ər m̄ək-t̄əbe ds̄ək̄nə, t̄əmaşa zara dk̄ə.

Usoje hədəd r̄ənd dx̄əb̄t̄ə.

Əw cedkə cak̄uç, d̄as, k̄er, k̄el̄ndi.

Gyndi z̄ Uso z̄əf h̄əz dk̄n.

Uso gyndijara arzan dx̄əb̄t̄ə.

Şwan, gavan u bərxvan,
Əwana gəşk həvələ həvdynə,
Əwana həmu zi batrakьn.
Baqvan zi həvələ wanə,
Əw hər car zi brange həvьn,
Şvan bər pəz u bəzьnanə,
Bərxvan bər pəz u karanə,
Gavan bər dewer u həspanə,
Baqvan bər baq u rəzanə.
Əwana şəv ro dxəbьtьn
Bətal namиньn.

Bərə 'kulak əw ddanə xəbatə bona qara
xwə, nha əwana dxəbьtьn bona xwə u diwana
Şewre.

Տրան, գարան, Երևան, Եսթրան
հօրալե հօրն. Դրանա հոմու յօճալեմ,
Ե յօճալա ճօստե յառ յառ յառ յի ճկն!

Lenin մը, հոմա գլի-գոտնա ւի քամրօ!

Հօրալե մօ Lenin ճբեզօ' — „Ին թօ, ին թօ,
ին թօ!“

Հօրալնօ, ցլարյա Lenin ԵԵԿԵՆ; գոտնա ւի
գօ իր ռօԿԵՆ,

Հօր-րօ հօրն ցլլե Lenin, կթեբա ւ կազեթա.
ԵԵԽԱՆԵՆ.

Հօր-րօ ԵԵՆՎԻՏԵՆ, ԵՏթօկի թօզօ ին ԵԵՆ.

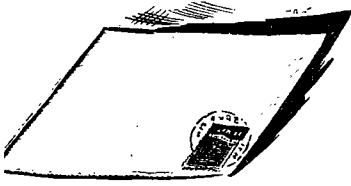
ՏԵԳԳԵ չօֆ ին ի, տյե օւղգԵ չօֆ ԵԵԶԱՆԻ.

Հօրալե մօ Lenin ճցօտ:

ին թօ, ին թօ, ին թօ.

Ին թօ, ին թօ, ին թօ!
Lenin.

M ə k t u b.

Həvəle Uso!

Əz dəsym məktəbe dxunəm.

Əz nvisar-xwəndəne hin

bunə. Nure, Mərçan, Şirən zi ten dxunəm. Əm

hər-ro həvranə. Laqərdja dken, dkənəm, tə bira

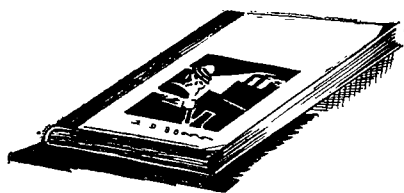
xwə tinəm. Tu zi mə bir dki, jəne nə? Uso çan. ka-

qəzəkə zinəra bənvisə, bəşinə, kəne kəf həle

tə sənə.

Həvəle tə Əlo.

Əlo həvəle xwə Usora kəqəzək
nisi, kəf həle wi rərs kər.

Ктеbed мә.

Ктеbed мә б нәхш у сьфәтн; әwana glije xəbat-cija, pala u gyndija mēra dкн. Әm б wan glija zәf tьšte tәzә hin dьн.

Хwәндьн хwәшә, nvisar zwe хwәндьне хwәш-тьрә. Мәгьве нәхwәнди niv мәrijә.

Mәsәlә:

Қаарызәк hatә ru dьне,

Mer gotә zьне:

—Әw қаарыз иьдә һирә,

qә naje хwәндьне. (Kari)

Tyje cәwa z ktebe dәrsa хwә дәftәre хwәda бьnvisi.

Tyje kteba хwә vәkә, dajnә бәр хwә, qәlәм, дәftәra u һybre бәр хwә һазьr кә, бәre хәбә-рәке бьхунә, çarәke тә хwәнд, pak бьнерә—кте-beda әw хәбәр cәwa nvisinә. Тә pak тәхmin кьr, paşә tyje бьnvisi; һәрке хәбәрәк z bira тә һәрә, tyje çarәкә дьн l ктеbe бьнерi, kane әw

xəbər teda cəwa nvisinə. Tə k dərsa xwə nvisi,
kyta kər, tyje bñeri nvisara tə rastə, jan na?
Hərke janbşi teda həjə, rast kə.

Awa ty dkari rñd hini nvisare bñbi.

Qiz zi dxunñ.

Par gynde məda qiza nəd-
xwənd. Isal ktebed mə
b nvisare kyрманçi təzə
nəsr bunə, gyndi we nvisare
zəf şa bunə. Həmu, məzññ
u beuk dçññ məktəba evare

dxunññ, nvisara kyрманçije hin dçññ. Isal məktə-
beda qiz zəf hənə, hər məktəbkeda bist, si.
qiz hənə.

Əwana rak hin dçññ; qəjda u qanune
məktəbe, təməzija xwə u təməzija həvale xwe
rak dnerññ.

Gyndi idi nabezññ:—qiz çññə, xwəndçññ çbə,
—wana fəm kçññə kara xwəndçññe, nvisare.

*Wəlate məda zññ u mer əxtjara wan wəko
həvə. Diwana şevre dçəbətə, wəki zññ zi
neşda ben, təv şçyle çməətə bññ.*

Şer şero: ç zññə, ç mero.

Şvan ktebe dxunə.

Bhar bu. Həsoje şvan be xəbət mabu. Əwi xwə batrak bu. Həso cu dərde xwə batrakkomra gli kbr. Batrakkom Həso şand şvantije bıkə. Həso həm şvanti dkbr, həm zi evare dcu məktəbe dxwənd.

Məh, məh—şivək dərbaz bu. Həso pak hin bu: həm rast dnyvisi, həm zi rast dxwənd.

„Əv сь glije xwəş hənə ktebeda,“ Həso got həvale xwəra.

— „Le cəwa“—həvale wi-go, „ty heza zani xwəndbn şigbnə. Dbnjajeda z xwəndbne tьştək pak u qiməttbr tynə.

Şvan, gavan, bərxvan, batrak nha gəsk zi dxunbn. Wəlate məda gərək tь mərije nəxwəndi nəminə.

Әме сәуә бәхуньн?

Тәһар у Рәшід һәврә дсунә мәктәбә евәре
хвәра дхвәндьн. Тәһар зуда дсә; Рәшә һе тәзә
дсә. Рәшит гот:—„Тәһар, әзе сәуә бәхуньн?

— Сәуә, тyje һеди-һеди һин би, бәхуни, бә-
нвиси, хвәндьн у нвисар нә сәтһнә, wәки мәрбv
бәхазә, we zu һин бә.

Dy һәfte şunda Рәшит һини хвәндьн у нвисаре
бу. Ке рәсти wi dһat, Рәшит дгот:—Bavo, әz zi
dtьrsjam, мьн дгот хвәндьн сәтһнә, le һәма
әz janliş bum, — хвәндьн зәf rhәtә. Wәки
мәрбv бәхәзә, we zu һин: бә тьштәки сәтһн
хвәндьнeda тynә!

Rәsid bre xwәji Tәһarra хвәндьн һин дкәг.

Nave mәrjә b һәfә mәzәn tәnә nvisandәne.

Van rəqəma b xəbərə bənvīsə!

Rəqəma ərəbi!

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.

10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 1000.

Soz məsələ

Jək, dydy, s̄yse, car, penç, həft, həşt,

bist, si, cыл, pençi, şeşt, səd.

Van rəqəma bənvīsə:

16, 29, 106, 239, 1900, 1905, 1917, 1920, 1930.

Rəqəme latini (Romali)

I II III IV V VI VII VIII IX X XX

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 20

XXX XL L C D M

30 40 50 100 500 1000.

Diwana Şewre.

Diwana Şewre, diwana pala u gyndjanə. Palə u gyndije kəsib xəbateinə. Əw b xəbatə xwə xwa xwəji dкьн. Əw xwəşja wəlatə xwə u xəbateja dxwəzьн. Əw kəsəkira zylme nakьн.

Diwana Şewreda hər kəs azajə. Diwan dxəbətə gyndije kəsib peşda bьbə, hale wan xwəş kə; səba we jəke zi hər wəxt kəməkije ddə wan.

Lenin səkərə pala u gyndje kəsibə.

Lenin səkərə fəriqə komunistanə.

Lenin səkərə kominternejs.

Diwana Şewre b gli-gotone Lenin peşda dəs.

Nezikbuna zvb̄stane.

Havin dər̄baz bu cu,
Gȳndi ə̄kne xwə c̄ȳi, kyta, bə̄rəv k̄r;
Çəh u gə̄n̄me xwə ani t̄z̄i mal k̄r.
Paizə, baje sar te,
Də̄şt zər bunə,
Şinaji teda nə majə.
Şarə: şvan u bə̄rxvan sər̄ma d̄k̄n, d̄çəm̄d̄n,
Evara bə̄rx u rə̄ze xwə t̄īn̄ə mal.
Gȳndi t̄v̄darəke zvb̄stane d̄b̄n̄.
Əwana zu-zu sər̄gine xwə bə̄rəv d̄k̄n.
Çəh u gə̄n̄me xwə l āşda d̄hər̄n, t̄īn̄.
Zar z hēm̄uskan zə̄f l paize şa d̄b̄n.
— Məktəbe wan və̄bunə,

Əv sbe zu radbın, dcbn məktəba,
 Dxinbn dʒəlymbn,
 Ro b ro peşda dcbn.

Zare beşike.

Əme cəwa zare beuk
 xwəji kbın?

Əm zanbn, zare mə
 n̄kagbn məra xəbər dbn,
 dərde xwə məra bezbn.
 Lazımə əm hərgav bopa
 zare beuk d̄şyrmış bbn.

Əm zanbn, həstyje çane zara xavbn, he
 məhkəm nəbunə, əwana gərəke aza məzbn
 bbn, wəki həstyje wan hedi-hedi məhkəm bbn.

Səba we jəke:

1. Gərəke əm zara fəsal z çī h̄ydbn u dajbn.
2. Wəxte razane gərəke zar nava peçəkeda nəşədinbn.
3. Zəf t̄şta naweznə sər zjara, — l̄hefa wan gərəke
 sv̄k bə.
4. Hər-ro pe ava gərm çane wan b̄şon.

5. Кънџе ван хәр-ро гәрәк бе шүшәнә и гимнастәнә.
6. Де вәхтәдә гәрәкә бьстан бьд'ә зара хwә, нәһелә бьгрин.
7. Зара данәйнән сәр әрдә, нав хwәлије, I әрдәдә гәмар и грез һәјә.
8. Мәһелән зар хәлије бьхун.
9. Мәһелән кәсәк зарә wә һәмәз кә, паккә: з гамусанә зар we нәхwәш бькәвән.

Зар з мә сь дхоазьн.

Өвди и Узо бәр ди-
ware мәкәтәбе рунь-
тьбун, хwә дабун бәр
төвә мзүли дкьрьн.

Qiza Тәрланә 2 сәли, еәве we wәрьмибу,
деҗя, Тәрлан бьрьбу җәм һәқим, звьри һат гьнд.
Әw бәр Өвди и Усова дәрбаз бу.

Усо гот:—Тә еәве қизке сәwа кьр?

— Әзе сәwа кьм, Тәрланә гот, һәқим дәр-
ман I җәwа хьст, гот: һунә зара хwә пак хоји
кьн, кьнҗе тәмьз ле кьн, сәр еәве ван хәр-ро
бьшон. Кьнҗе ван тьме бьгыһезьн, нәһелән
җанә ван грез бьгрә, шпи ле рәјдә бә.

Тәрлан су.

Өвди Усога гот:—Bаво, әw һәқима зи бәла
сәре мәнә; қа әм дкарьн зарә хwә б готьна

wan xwəji kɛn? Zɑgɛn, bɛra xwə xwa məzɛn bɛn!
ty gyne mə te həjə, wəki əve wan deşə?

— Na, əvdi ty janbɛşi: əm wəxteda zare
xwə pak xwəji nakɛn, rut u təzi, be kɛnç nav
toz u gəmareda dhelɛn, paşə əwana nəxwəşje
dɛgɛn, dkəvɛn nav nɛna. Paşə əm pəre xwə
dɛdɛnə həkima, dərman dkɛn. Gəgəke bərəda
əmə pəre xwə I zara xwə xəre kɛn, təmɛz
kɛnç kɛn, nəhelɛn əwana nəxwəş bɛkəvɛn. De
ty sɛ dbezi, rastə jan na? Əm xwə əmre zare xwə
puc dkɛn.

— Səre tə, gotɛna tə rastə, səbəbe zare mə
əmə bɛxwənə.

1. Nəxwəşi z sɛ dqəwɛmə?
2. Zɑg sɛma zu-zu nəxwəş dkəvɛn?
3. Gynde wəda həkim həjə?
4. Nyne zare xwə səwa xwəji kɛn, wəki əw nəxwəş
nəkəvɛn?

Nave mərja b hərfə məzɛn ten nvisandɛne.

Bɛnvisɛn nave həvale xwə, nave səjdaje xwə,
nave de u bave xwə.

Nave bave Şakro Şurdalo.

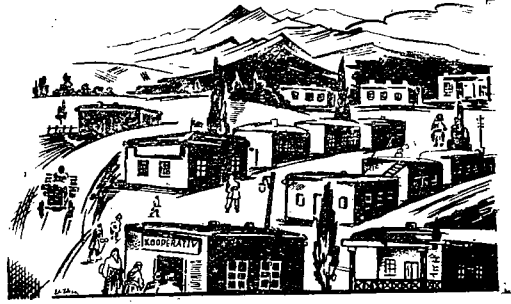
Şakro kyre Şurdale Şmoja.

Şulan qıza Zolxeja.

Nave dja Şulane Zolxeja.

Gynd mə.

Gynde məda cənd xani hılsja bun; gynydija dxoastyn avaje xwə b plana təzə cekyn.

Sədre diwane əlam kbr, got:—Hərke zvr weda jəki gyndi avaje xwə təzə cekə, gərəkə b plana diwane cekə. Diwəre xanija gərəkə rast u blynd bbn, pəncərə ode zəf u məzbn bbn. Xən zwi təwla u gom gərəkə duri xanije—male bbn, həwşə məzbn bbn. Kysə gynd fyrə bbn, wəki ərəbə, maşina cbnine, traktor, avtomobila gynydada hesa dərbaz bbn.

Ke xanije, avaje təzə cedykə hıqmət kəməkə dədə, dar u təxta, tışte dəne b qimətə ərzan u dəju dədə.

Gyndi zəf şa bun. Həmija dxwəstyn avaje xoji kəvn blyhelbn, avaje təzə cekyn.

Çvate qrar da gyndi həmu z xanije kəvn dəren, xwəra xanije təzə cekyn.

Se məha şunda, gynde təzə əve xwə vəkrybu sər gynde kəvn dkənja...

1. Сь кара мө һөжә з gynde təzə?
2. Xanije pak кара cb мө ze һөжә?
3. Gynde təzə sər gynde kəvn cыma dkənija?

Қуса гынде мә.

Maled gynde мә pak, rьnd b çərgə ceuəkьr-nə. Қусе гynd zəf təngьn; zvьstane, wəxte bərf te, məгьv ньkarə dərbaz бə. Hərke қuseda dy ərəbə rasti həvdy ben, hərdy zi қip dsəkьnьn, ньkarьn rja xwəda həгьn.

Nha əm duşьrmiş dbьn gynde xwə təzə ce-кьn, wəki қусе гynd frə бьn; xen zwi хanije мә zi nərakьn; diware wan rast ninьn, odada ronaji tynnə, be pəncəgənə, қyllək ronaje nadьn мә. Çije pez u dəwer zi zəf təngə, arike gome ньmzə. We roze мә çvaṭ кьr, qrar da, əm gynde xwə hьlşinьn, gynde təzə cekьn.

Çvaṭe hər kemasja gynde мә, avaja мә, hale мә nvisi şand qəze.

Əm hivijenə, pьrsa мә u gli—gotьne мә qəzeda qəbul бə, əm zwi hali dəren.

1. Сьта ем dxoazьn қусе гynd frə кьн?

2. Сьта ем dxoazьn wəki гynd ava бə, təzə be секьгьне?

Slaməti çansaqi z hər tüşti cətrə.

I.

Mərvə çansaq xəbata xwə wəxteda dkə, rınd u təmьz dkə. Mərvə nəxwəş nьkarə bьxəbьtə, şxyle xwə kytta bьkə. Mərvə nəxwəş z çane xwə bezarə. Əw dxwəzə z xəbata xwə xьlas bə, nəxəbьtə. Əw gynəhkar ninə: nəxwəşə, nьkarə bьxəbьtə.

Çaqe əm dxəbьtьn, dwəstьn, qəwata mə kem dbə, əw qəwat dcə sər xəbate, b we qəwate sxyl peşda deə.

Gava əm dxəbьtьn, qəwata mə, cəwa əm dben energija mə sər xəbate xərc dbə; əm gərəke xwarьna xwə zedə kьn, xwarьna rınd byxyn, wəki əm energija təzə z xwəra bəgəv kьn, qəwata mə çi bьminə, wəki əm bьkarbьn nola bəre bьxəbьtьn. Wəki mərvь ysa nəkə, əm-re wi we rue bə, we z qəwat bьkəvə.

Qəwat z çane mə dər te, qəwat-əw xwidan u xunə, jek əm drezьn z çane xwə.

II.

Rastə, xəbat cətrə, həma kara we mərə zəfə: əw çane mə saqləm dkə, tamare mə məhkəm dkə. Wəki mərvь bьkarə hər-ro bьxəbьtə,

əw gərək hər-ro pak bəxwə, həwa xwəşda bəgə-
 rə, bina oda wi xwəş bə, çije wi təmьz bə. Тəv
 həkiməki be qimətə, əw dərman u həq zmə na-
 xwəzə. Xanije mə gərək ysa bə, k tirenza
 təve z pəncərə bavezə hyndyr; təv bina ode
 təmьz dkə, qara mə z tirença təve zəfə.

III.

Saqləmi təmьzije hьz dkə. Mərvə qrez nə pakə,
 əw zu-zu nəxwəş dkəvə, qrez həvale nəxwəşije jə.
 Mərvə gəmar kьncə wi qrez u tьzi spi u keebn,
 gьr dkəvə çane wi, əw pьkarə bəxəbьtə. Səba
 we jəke mərv gərək xwə pak xwəji kə, oda xwə,
 çane xwə, kьncə xwə, nvine xwə təmьz xwəji
 kə. Сьqa ty xwə təmьz xoji ki, tyje əwqaz saql-
 ləm bi, əmre tə we zedə bə.

1. Сь qara mə həjə z tirenza təve?

2. Hune we səwa mьqati təmьzija u çansaqlija xwə bьn?

3. В сь qare əme xwə xwəji kьn, wəki nəxwəş

nəkəvьn?

Bər tève.

Əvdije pala cənd sala Baṭṭmeda həmal bu. Wedəre əwi ditṭbu havine mərəv ten kələka bəhre, xwə ddəne bər tève, b səhəta sər qume vədyləzn. Əvdi pṛs kṛbu nəjnəsja we gotṭbuneda: saqləmiya mərija z təvejə, tən tirenza wi zəf kare ddəne mərja.

Xwə zi məriki nəxwəndi bu, dha pṛs nəkṛṭṭbu cəwa, cəma?

Bəre qiməte çotək ga dəst xṭstṭbu, hatṭbu gynd, rencbərija xwə dkṛ.

Əvdi zare xwə hin kṛṭbu, havine əwana dcun təzi dbun, xwə ddədan bər tève.

Gyndi glije Əvdi bawar nədkṛṭṭn.

Roke z səjdaje məktəbe pṛsiu.

Səjda got—tirenza tève dcə nav çane mə, nəxwəşi z çane mə dərəkəvə. Səba we jəke zi mərəv xwə ddə bər tève. Tən həkiməki qəwə-

tə. Wəxte hun xanije xwə təzə cekən, ysa
bьkьn, wəki pəncəre wan bər təve bə, wəki
təv tekəvə nava ode.

1. Be təv şinaji dbə?
2. Qara təve z məra cijə?
3. Gli kьn, təv cь kare we bьdə mə, hərke tekəvə
hyndyre xani?

T r a k t o r.

„Rabьn, rabьu, wəbьn, wəbьn—təmaşa trak-
tore bьkьn. Traktor aninə gyud“, zara gazi
dkьr, deun aliye diwana gynd.

Gyndi çarəke hьlsjan dərkatьnə dərva.

Traktor səkьnbьu bər dkana kooperatiye;
komsomole gynd hər çar aliye traktore gьrtьbun,
təmaşə dkьbьn, şa dbun. Zar kom kom dhatьn
dnerin, qiz u buk, zьn səkьnbun sər xanija,
təmaşa traktore dkьbьn.

Əmo, dəwlətije gynd, hatə nezik nheri, sərə
xwə həzand, got:—„Bavo, wəllə zwi aqle mьn
tьstəki nabьrə, əm b we „traktore“ nьkarьn ər-
de xwə rakьn.

Əloje pala çaba wi da, got:—„Də ty bəşəkənə, əze tə du ve maşine bəgərinəm, tyje bəəve xwə bəbini, əw cəwa pak, zu-zu kur radkə“.

Əlo hedi-hedi traktor zvərand, bər həwşa məktəbe.

Əlo cərxə traktore zvərand, əwi səre xwə lərdə xəst, gisne we kətə ərde, rakər. Ərd ysa dçələst, xwəli davitə aliki pəj xwə çəwəkə kur vədker, qəj tə dgot xwə xwa har bujə, ərde dyxwə.

Gyndi dkənjən, həv dəv ddan, qarəqara wan bu, dənge strana wan bər gəlaja u zanga dkət.

— Куро, ча бьнерьн-ysa radkə, deə, qəj tyje bezi bər we ərd ninə, avə, qə ty xəma naksinə, gərə-gəra çarxe we zi cə xwəşə!

— Əw rakərən ninə, əw təstəki əçebə, ty nabini dəve xwə z səd çija wəkəriyə ərde dxwə, xwəlijə dxwə u qət tər nabə, got gyndik.

Usoje Həmo, gaje wi tynnəbun, xwə zi kəsib bu; Uso got:—Əz qurbana wi məri bəm, kizani əv maşinə cekəriyə, şandijə. Kane əw mərvn kizənə, kədərə jə? Əze hərvn ənija wi pac kəm, dle mən rhət bə. Gəli gyndija, z vər şunda əw maşinə mraze məjə, bərç u bədəna əmrə məjə!

Өре, әре аре Усо, готына тәјә, ле dbini әw
һуҫәт хәбата брауге тәнә, хәбата palanә, хәбата
һәвала тәнә—komsomolәki gazi кыг.

Gyndda әw rә ҫәvронkajikә нәbhисти, нәditi
бу. Ҷәv-ro glije traktore dkыгын.

1. Traktor сь kare dьdә gyndija?

2. Ke traktora cedkә?

3. Wә traktor ditijә?

Ҷыkjate zөvija.

Сахе paiz te, мәри һәма
zu-zu ten dkәvьнә nav мә,
мә rut dkыг, kotan z һөzar
ҫija ҫane мә ҫьqiz dkә;
traktor zi alikida. I ҫane мә brine кур vөdь-
кә, nahelә әм ҫije xwөda rәhәт byн. Paše
zu dkыг dlөzinьн cөnd һәb gәnьme zrav u be
dәn, b xwәlije u gәmarә daveznә nav мә, drө-
vьн dсьн, dkәvьнә mala xwә. Paše zi ten ke-
lәka мә dsәkinьн, styxar dbьн, dben:—Zөvije
мә нә rьндьн, isal zi мә тьштәк ze һы
nөdajә, әм сөwa kylfәte xwә, zare xwә xwәji
кыг?

Bavo, әм сөwa бькыг, әм dөstә wan mөгьva
сөwa xwә xlaz кыг. Әwana qө тьштәki fөm na-
кыг, һәма ddьнә zora xwә.

Zəvi cə dəzən:

Wəxteda mə ranakən, wəki bər təve çane mə gərm bə, rhət bə; əm z strija, cora xlaz bən, hylm-gylm bəkşə, z mə dərķəvə, əm hənəki gərm u nərm bən. Mə be av, dhəln əm bər təve z tibuna dşəwutən. çane mə deşə, əm nəkəryn xəbətə xwə bəkən; gənym zi xwə xwə hşk dbə, zile wi zər dbə, sərə xwə xari ərde dkə, b hale xwə dğri.

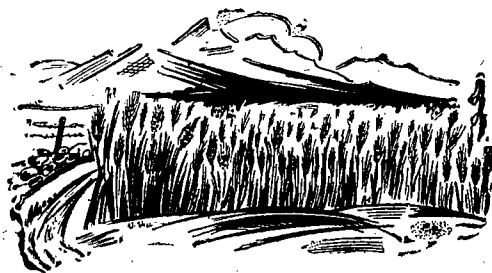
Əv sefili, əv bələngazi l mə bəs ninə, qət hale mə na rırsən. Wəxteda axpe, pejin nadnə mə, qə nabezən, əw xəbtijə, wəstija jə. brci bujə, qəwətə xwə gşk dajə mə, xwə beqəwat majə.

Əw dərde mə bəsi mə ninə, xwəje mə ten, sərə xwə dkənə bər xwə, sefil dbən dsəkənən, qəj tyje bezi əm dzymne wanən. Hər sal ten dəzən:

— Ka? bbdə, bbdə!

— Bavo, əm z ky bbdən? tə cə dajə mə, əm cə bbdənə tə? Hərke ty jəke ddi mə, əm dəha ddbuə tə? hərke ty tştki nadi mə, əme z ky bbdən? Disa cəqa qəwat məda həjə, əm əwi zi ddbənə tə, əm nahəln kylfəte tə zare tə brci bminən, təzi bğəryn.

Hərə, hərə, aqle xwə hənəki bərəvi sərə xwə kə, mə pak xwəji kə, əm ysa reze bədnə tə, wəki mala təda çi tynnəbə ty teki; tyje xwə şaşki, nızanbi cəwa gənyne xwə, çəhe xwə, çi bəki.

Xəbətə gyndija.

Sbe zu gyndi rabu; ərəba xwə saz kər, pəjin u axp təzi ərəbe kər, azot bərə. zəvija xwə. Zəvi təmam pəjin u axp kər, rəşand. Həftija dəne zəvija xwə rakər. Dy-se roza zəvi bər təve ma. Paşə zare xwə bərəv kər. cu zəvija xwə. Çije nınz u kur rast kərən. Kotan bər cu çarkə dən zəvi rakər. Rənge zəvije vəbu; əw xwə xwa kənija, şa bu:—Əv cə xwəşə, zəvije, got çane mə rəhət bu, çije mə frə bu, əm kətəne azaije, gərm bun, tirenza təve kətə mə, nəxwəşi z çane mə dərkət. Əze nha gənyəm nav dəle xwəda həmez kəm, xwəra razem, hətta bhar be. Bhar be, əze şin bəm, baje l' mən xə, əze mülle xwə hıldən dənəki rınd bəym

R e z.

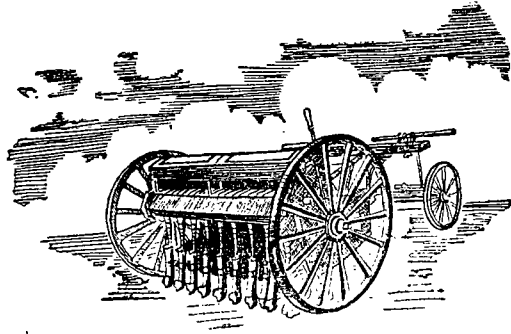
Wəxta drune bu; pala kəṭṭbun nav zəviye dɛsɛnin. Şɛngəşɛnga keləndije wan dhat: gyndi cɛni, nane xwə kytta, bedəra xwə kɛr. Gənyme wi pak hatɛbu, caqe dɛu mal tə dgot mal dəst pe stəndijə dləjzə; zhər alija dənge strane—şa-bune dhat. Zjar u kəbani, zɛn u bra, kyɾ u qiz dɛl əşq bun. Isal hale wan xoəş bu. Gyndi gəny-me toxɛm hɛlda bɛr avitə maşine, təmbz kɛr, ani hatə mal. Gənyme xwəgɛne bɛr aş, hera, ani tere ṭɛzi danə sər həv. Gənyme xərç bar kɛr ərəba xwə, bɛr l çı təslim kɛr, zɛvɛri hat mal.

Galəgala u gɛməgɛma bolləqije u həbune kəṭṭbu mala wida. Gyndi heza kara zəviye xoə fəhm kɛr.

Z nɛqɛte şunda əm gərəke bhərfe məzɛn bɛnvisɛn.

Traktor zəf kare ddə gyndija, ərde kɛr radɛkə, zu radɛkə. Kətan nɛkarə xəbata we bkə. Səba we jəke zi, hər jək b traktore radɛkə. Wəki zəvi pak nə rakri bə, reza we we zəf kem bə.

1. Gli kɛn hun zəvija xwə səwa radkɛn, səwa dɛsɛnɛn?
2. Ṭoxɛme xwə hun təmbz dkɛn jan na?
3. Zəvija xwə wəxteda av dɛdɛn jane na?
4. Hun səwa dkarɛn qəwata xwəlije zedə kɛn?
5. Hune səwa əkne xwe peşda bɛbɛn?

Mašina cǔnine,

Kollektiva gynde mə mašina cǔnine anijə. Mə əw mašinə he qə nəditǔbu, mə nəzanbu əw mašinə cəwa dcinə. Wəxte cǔnine bu. Əm cǔnə tǔmaşə bǔkǔn.

— Əw cǔ əçebə, got Əmər, hǔm dcinə, hǔm bərev dkə, hǔm zi dkə gyrz. Əşqa, mə ysa pera dhat mə nədxoəst bǔzvǔrijana bhatana mal.

Həttə evare əm səkǔnin, mə tǔmaşə dkǔr. Mašinə car-penç shəta zəvija kollektive gǔşk cǔni xǔlas kǔr.

— Bavə, Əmər got, cǔma əm zəhmət dǔkǔşinǔn, əm hǔgǔn xwə bǔnǔvisǔn kollektive.

Cənd dəqə şunda bǔrək gyndi z diwana kollektive dhatǔn; dəste hər jəkida dəftərə paicije koolektive həbu.

1. Gynde wəda kolektiv həjə?
2. kollektiva gynde wə kənge cebujə?
3. Cǔ xəbate dkə kollektiv?

Gunde t̄əzə.

L sər singe Ələgəze,
Nava dəşte ve Rəwane
Dəst həv gər ti bəla bunə
Gynde t̄əzə kolekive!

U gynde kəvn b əmre kəvn
Mina xəwnək fri u cu;
Kəs nəzanə əw əmre kəvn
Gynde t̄əri majə lky?

Gynde t̄əzə mina c̄əra
Bəla bunə dor alje mə,
Məktəb k̄teb ylm u zənbun
Səwqe danə car alje mə!

Gynde kəvn zi, be av, be nan
B rja xwə cu, ynda bu!
Kəs nəzanə kyjə, ky?
Əw cəwa bu? əw cəwa cu?

Gynde t̄əzə səri hylani
Z nav dəşte k̄rə gazi:
„Əmre t̄əzə, rja t̄əzə
Məra xəbaf u nan ani!“

Rja dur mə nezik k̄r̄bjə
Xəbata cət̄n hesa k̄r̄bjə
Əm naz nak̄n nə dərd, nə kyl,
Sosjalizmə va bər məjə!

Kooperativ, maşin, traktor
Kolxoz, məktəb u likkajan
Rodjoje sor, prozektor
Vək̄r̄nə məjdanək sor,

Salək dydy we ben hər̄n
B əşq şabun we dərbaz b̄n
Hun wi caxi we b̄b̄in̄n
Əmre t̄əzə, hinbun, zənbun!

Jaşa, jaşa ómre t z ,
B jraqa sor, gynde t z ;
Sala we ben u d rbaz b n
L t  a şb n, b r t  xwar b n!

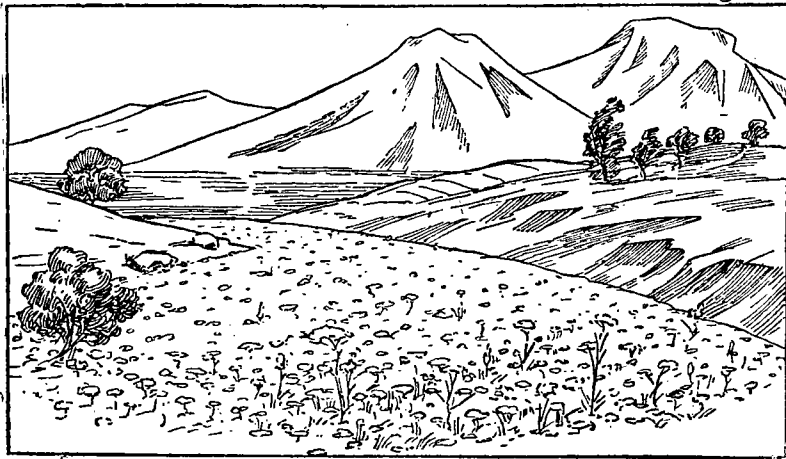
Maşina gihadrune.

 m r d trsja xw  b nvisja koolektiva gynde m . Havin bu. Merga wi z r bubu; giha dghişt.  m r q  n zanbu we c wa b k . Qel ndija xw  h lda, cu merga xw  b dru.  inare wi Ozman dit, goteda:— m r b kel ndije tyje z f  efe b k şini; gihe t  we nivi xrab b . Xen zwi tyje s r merga xw  pen -ş ş roza b x b ti. W r  xw  b nvis  koolektiva m . Maşina m  gihadrune h j , bwe  m roz keda pen  hektar c jir ddrun. Gydarja m n b k , ty h jfi.

 m r h n ki duş rmiş bu, got:— „B xte m nda b , ty rast dbezi, b masine m r v h m şxyle xw  zu kyta dk , h m zi xw  rh t dmin .

Kollektiv kom ke d dn  h v

Gyndi g şk xw  dnvis n nav koolektive.

B o s t a n .

Bostanada əm p̄nçare davez̄n. Qara p̄nçare m̄era z̄əfə. Bostanada əm k̄ələm, t̄v̄r, p̄ivaz, s̄l̄q, ş̄əlm̄a u p̄nçared d̄ne d̄c̄in̄n.

Qara h̄ər p̄nçara, m̄ərv̄ara h̄əjə. Nava k̄ələmada k̄r̄kut̄ h̄əjə, əw z̄əf laz̄m̄ə çane m̄era. Nava s̄l̄qada ş̄ək̄r̄ h̄əjə. Nola w̄an p̄nçara, h̄ər p̄nçar̄ək̄ k̄ar̄əke d̄d̄ə m̄ə. S̄əba we j̄əke h̄ər ḡyn̄dik ḡərək ç̄ikida z̄ xw̄əra bostan daj̄nə, t̄eda p̄nçare b̄s̄in̄ə.

**Çije bostanə xwə p̄ak rakə, axp u p̄əjin kə, p̄aşə
p̄nçare b̄s̄in̄ə.**

Bir nək̄n, qara p̄nçara zm̄era z̄əfə.

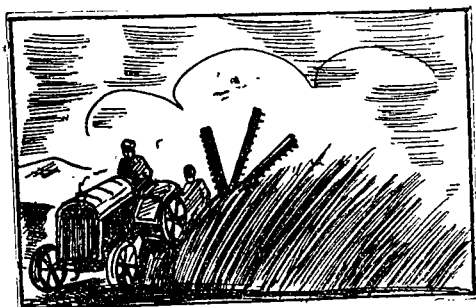
Әқыне kolektive.

Bhar bu. Wəxte can-
dьne bu; gyndija we çəh
u gənyne xwə brəşanda.

Gyndijed kəsib çvaç
kьgьn,-cьka cəwa bьkьn

dəgəqa candьna bhare. Mьsto got:—„Bavo, hale
mə nəty haləkə, qotana mə tьnnə, gaje mə tьn-
nə, əme bсь rakьn, cəwa bьcиньn?

— „Lazьmə əm həgьn təv kolektiva gynde
mə bьn. Qotane kolektive hənə, ga zi hənə,
traktora wan zi hənə.

həvra dəste xwə hьldan.

Çvaça kəsiba qrar danin hərnə təv kolektive
bьn. Ysa zi kьgьn.

Nha əwan b traktore radьkьn, b maşine dcı;
nьn. Hale wan xwəşə.

Gynde məda kolektiv pak dxəbьtьn.

Be xəbat kəsək nьkarə idarə bьkə.

Dьnjajeda tьştəki xwəş həjə; ew tьşt zi xəbatə.

Əm zve təngaje
dərкəvьn; gyndik got.

— Ysanə, xəbərə
Hamejə;—gyndja got,
əm zi həgьn təv ko-
lektive bьn u gьşka

Gynde mæda.

Mæha nisane bu; gyndi mæzyn u beuk dærkæ-
tæbun dærga. Hær kæsi xwæ dæda bær
tévæ. Hæwşa mæktæbeda mæri nola murgja deun,
dhatæn, Dærsxaneda zara dxwændæn, dnævisin,
dæstran.

Xort dhatæn qælæm u dæftær dæstandæn sæba
xwændæn—nvisara xwæ.

Hæsoje komsomol kætæbu nava mala zæn u
qiz top dkærgæn, dærvandæn, danin ser xwændæne,

Mæktæbeda qylee Lenin hæbu.

Hæso kazet gærtæbu dæste xwæ, dxwænd, gyn-
djara şyro dkærg.

Gyndija gyh dædanæ xwændænna Hæso.

Æmær æskære sor bu, izn standæbu hatæbu
gynd. Æwi bxwæra kazeta „Æskære sor“ anibu.
Æmær æm hin kærgæn, æm cæwa radioje u prozæk-
tore binæn gynde xwæ. Æmær xwæ komsomol bu.
Komsomole gynde mæ şæv roz dxæbætin sæba
peşdabrænna gyndja.

1. Gli kæn, hun gynde xwæda cæwa dærbaz dkæn?

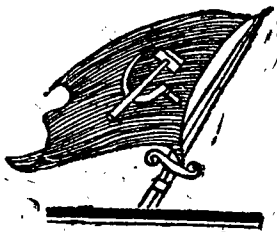
2. Dora gynde wæ cæ gynd hæne, æwana cæwa dærbaz

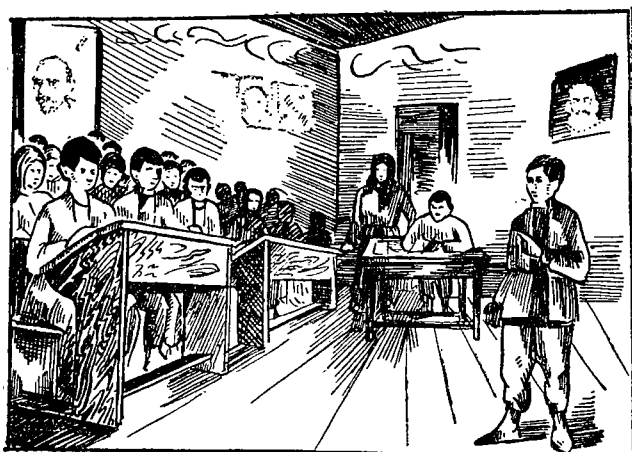
dkæn?

К о п е р а т и в .

Əlo u Əsəd pənere xwə brǵnə carsǵje bǵ-
roǵǵn. Əwana həw zaǵǵbun dyǵanci ve pəner
qimətəki ǵak bǵǵǵǵn. Dyǵanci ǵilo pəner 80
karek qimət ǵǵǵn. Əlo u Əsəd cunə kopera-
tive. Koperativeda pənere wan ǵǵrin kiloje wi
90 karek. Əwan pənere xwə froǵǵn. Z xwəra
arzan z koperative ǵǵǵǵ, ǵǵft, sabun, cənd həb
ǵuzǵn, ǵer u ǵeləndi ǵǵrin, zǵǵrin hatǵn ǵynd.

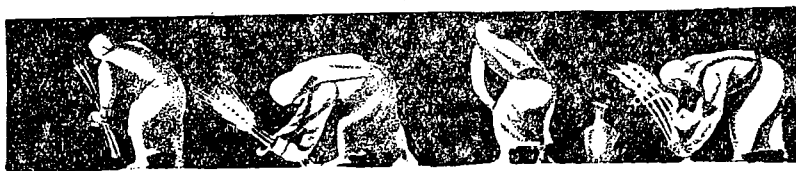

Mala xwəndəne.

Mala xwəndəna gunde mə sbe shəta 9 hətta. shəta 2 пьуро vəkrije, evare zi z shəta 5 həta 9. Gyndi hər ro bəgəv dbyn, wedəre, dxunyn, glija. dkyb.

Mala xwəndənedə kətəb, kazet hənə. Əm dxunyn, dzanyn dbynjajeda çb dqrəwymə. Gələ çara əm çvated xwə l mala xwəndənedə dkyb. Dyh mə komite kəfş kər, wəki əw gunde mədə radioje u prazektore binə. Kolektiv u kooperativa gunde mə soz dan koməke bdyb, wəki əwi şxyli binyn seri.

Iro mə qaqəz nvisi şand nəhje. Təmoje kom-somol qaqəz hylə e.

Çəm dənci

Mərvək parçək ani da dəncira, got:—Hosta, əwi parçəji mьra rəng kə.

— Сьrəngi hьz dki? dənci pьrs kьr.

— Tyje ysa rəng ki wəki nə sor, nə gəwr bə. nə qieьk bə, nə şin bə, nə rəş bə, nə zər-dabьrk bə, nə zi zər bə.

Dənci duşьrmiş bu, da aqle xwə, got:—pak.

— Xwəjje parçə pьrs kьr:—kənge we hazьr bə, əz bem bьbьm.

— Tyje gərək rokə ysa beji, çab da bojaqci, nə dyşəm bə, nə seşəm bə, nə carşəm bə, nə peşəm bə, nə inibə, nə şəmi, nə zi ləd bə. Xen z wan roza kənge dxwəzi, wərə pərce xwə hьldə, hərə.

Xwəjje parçə kər bu, parce xwə hьlda, nьzanbu cəwa hərə, wəki kəs nьzanbə cь sərə wi qəwьmijə.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

B h a r.

Hatijə bhar, bhara gylə,
Səre cimana dəwatək nurə?
Dəşt eija təv-həv govənd gərtəne,
Zava, buk, dəwat bxwə bhare!

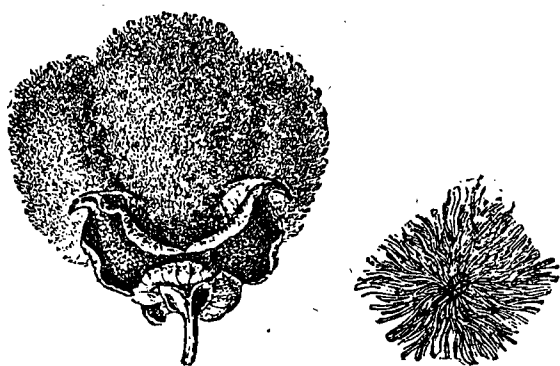
Sər Ələgəze | həzar çja
Səre cimana merga u eja
Kona vədane, əmrəki xwəşə,
Əmr u xəbat təv-həv şirəne!

Dənja şa dbə wi əmre təzə.
Bər konı u cadra kətəba hənə;
Şvan waje pezı dcerinə,
Bən myle wida kazetək həjə!

Bər şkəvtəke pəz danə məqəl
Şvan bərəv bun, runəştən təv-həv,
Kylava danin, gəlja dken
– Də, ka, bəxunə, Əmo, əw cəjə?

Əmo hedikva z bən myle xwə
Kazete hılda, vəkər dxunə,
Şvana həmu kər bunə dəbhen
Kaı kazeteda cə nvisinə?

Zavoda pəmbu

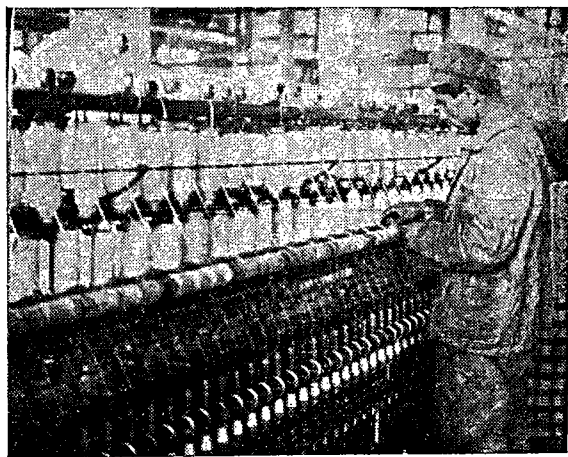
Almast fabrika tekstileda dxəb̄bt̄i, əwe cənd roza iz̄b̄na xwə stənd, batə gynd. Gyndi bəgəv bun dora we, ze p̄rs̄in: idara şhər cəwanə? Almaste z əmre şhər z wanra gli dk̄y.

Pirəke ze p̄rs̄i: — „Tə zavoda pəmbu ditijə? Pəmbu cəwa təmbz dk̄y?”

Almaste got: — „Maşinə həjə, pəmbu tin̄y dk̄yənə we maşine; əw maşinə cərxə we d̄zv̄rḡy, pəmbu xwə le dr̄yekinə, paşə bəgəv dk̄y, d̄bd̄y aliki; c̄ygite pəmbu zi maşinə db̄zgerə davezə ərde. Paşə palə pəmbu h̄ld̄y dk̄yənə b̄y prese. Əw maşinəkə cargoşə jə, nola qytikə, pəmbu nav we qytje r̄nd ddəw̄sin̄y, z zorda cərxəkə d̄b̄ne te dk̄əvə sər wi pəmbuje, əw cərx, qəwata wə zəfə, xwə zi granə; b̄y we cərxə pəmbu n̄mz dbə, xwə d̄c̄vinə sər həv, tajə pəmbu haz̄y, gredaji z b̄y cərxə dər te. Palə cəm maşine sək̄ninə, taj h̄ld̄y d̄b̄y davez̄y aliki, paşə dk̄y vagona, d̄şin̄y şhəra.

Съгите wi зи дѣиньн завода бѣзы, ја sabune.
З wi съгити бѣзы дѣрдыхьн, ѣурѣки бѣзыре тѣ-
мьз сѣба хвѣгыне, ѣурѣки дѣн зи бѣзыре асах,
sabune ze cedкьн.

1. Wolate mada pambu kedare dcinьn?
2. Kara ma z pambu cijə?
3. Pambu kange dcinьn, kange bəgəv dкьн?
4. Kьncə ma z cь cedкьн?
5. Z hri cь cedкьн? Kedare, ki cedкькə?
6. Hun malda z pambu u hrije cь cedкьн?
7. Gli kьн cənd ѣурѣ hьri həjə?

Fabrika tekstile.

Fabrika tekstile l Ləninakaneda jə, mašine
we zəf hənə. Fabrikeda zəf hosta u pala dxə-
bьtьн.

Palə z pambu ѣaw, gorə u tьšte dьne cedкь-
кьн. Fabrika həg cь male cedкə, bəla dkə ko-
operativa. Kooperativ əwi mali dьfrošьн pajcije
xwəra.

Zavodeda məktəb həjə; pala dɛɛn məktəbe dxunɛn, hər tɛɛti hin dɛɛn, paɛe dɛɛn hosta.

Palə hər ro ɛvata dɛɛn; ɛvata wan bona pəɛ-dabɛɛna xəbata wanə.

Əwana gli — gotɛne xwə məlumatı gɛɛska dɛɛn. Pɛɛs u xəbətə xwə dnɛvisɛn nav kazeta diwer.

1. Alije wə zavoda hənə?
2. Cə qara mə z zavoda həjə?
3. Gli kən z əmrə zavoda, wə cə dijə?

Bori.

Wəxte borja dborə, z car nɛkali ɛjed xəbat-kara. — əwa borja qə nə ja gazje zɛlmejə. Əwa klama təzəjə, ja azabunejə.

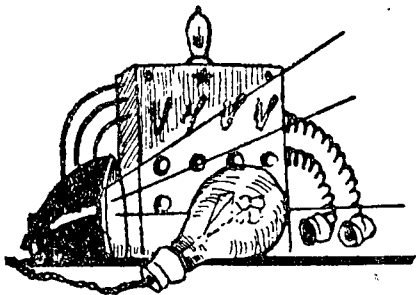
Bərə əm dxəbɛtin nav dɛkana, jek kəsib u fəqir bun; mə dəst b xəbətə dɛkɛr sbe be sər-werti: wəxte xəbata mə qə kɛɛɛ ninbu.

Le nha, sbe səhətə həɛta bori dborə səbə miljon mərja. Nha əm dəqiqə—b dəqiqə dəst pe dɛkɛn bɛarəke təvai.

Miljon mərv bɛaraki hɛldɛɛn səkuce xwə həvra. Əm həvra ɛarəke səkuce xwə ledɛn təvaji.

Hun qə dzanɛn bona cə dɛstre, dɛqirinə borja sbe?

— Əw klama sbejə, klama tvaqa həmu xəbatcja jə.

R a d i o.

Radijo anibun Heçi-xə ile. Shət donzdə bu; paşi dərса әm cun gyh bьdьn radjoje.

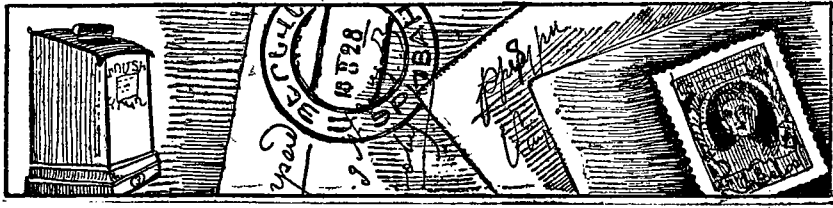
— Bavo, ҡe bhistьbu be ҡel, ҡelegraf mařina xәbәr dә; kyro, әw cь әcebә, wә, ҡә tьstәki ha әmre xwәda ditьbu? Ozman got. Wәxtә, k radijoje xәbәr dda, gьřk řa dbun. Z bazare Rәwana hәkimәki xәbәr dьda, dgot:

— Nav dewerda nәxwәři hәjә, әw nәxwәři cumә jә, gәrәke әm male xwә xwәji kьn we nәxwәřije. Piriьka gynd, Өjře sәre xwә nәzike aparate krьbu, tyje bezi әwe dxwast bьnerә, bьbinә, әw ҡijә ysa xwәř, ysa řirin xәbәr ddә.

Radio se shәta tәmam xәbәr da. Pәj we xәbәrdane, radijojeda dьstran:—Әw diwana řevre jә, ha, gәli gyndja pak gyh bьdne, diwan dxәbьtә, wәki gyndija u pala peřda bьbә, gyndija u pala binә sәr rekә pak; wә gyh daje, wә bhist?

Ruspije gynd zi hәmu hatьbun, әwana sәre xwә dhәzandьn, dgotьn:—Le, diwan wa dьbә ha, le bьnerьn, әw diwan, diwana řevrejә, әw diwan laqьrdja hәnәka hьz nakә, әw xәbәt dxazә, xәbat, wә fәhm kьr? Wә bhist?

Postə.

Bre Əmo təzə haṭbu nav orduja sor. Əwi dxwəst məktubəke bənvīsə bre xwəra, həma xwəji nəxwədi bu u nvisar nəzanbu.

Həftək dərbaz bu. Şagərdəki məktub wira nvisi. Əwi hılda məktuba xwə dani nav pakete, sər pakete nvisi:— Nəhja Leninakane, gynde Pampre bre m̄bra. Markə k̄ri, sər pakete x̄st, da z x̄zmətkare pošte, wəki əw məktuba wi h̄ldə, b̄şinə ç̄i.

X̄zmətkare pošte dif k̄b, əw əskərə məji sor, he xamə, he nəzanə adresa məktube cəwa b̄nvīsə, goteda:

— Wa ninə, wa məktub nacə ç̄i u nagizə mərije tə, təm̄bz rast hər t̄şti b̄nvīs̄iə, wəki əm məktuba tə qəbul k̄n, h̄ld̄n. Adresa wi rast ninə. Əwi got:— Də əz cəwa k̄m, əz nvisare nəzan̄m!

— Də wəki ysanə, m̄bra bezə, əze təra b̄nvīs̄m, got x̄zmətkare pošte.

Nave bre m̄n Əmo jə, gynde Pampre dminə, l nəhja Leninakane.

— Kyre kejə, x̄zmətkar ze p̄rs k̄r

— Kyre Əwdal, cab da bre wi. X̄zmətkare

pošte adresa wi nvisi, tɔmam kɔr, got:—Həvalo,
hərə xwəndɔne nvisare xwəra hinbə. Zve jəkə
kara tə zəfə!

— Nə əz təzə haɔɔmə, mɔn dəst pe krijə,
dxunɔm.

*Хөөндөн хөөсө, һата нвисар з хөөндөне
зи хөөстөрө. Мэргэе нэхөөнди нькара
решда һэрэ. Хөөндөн мэрifətəkə зəf
р,акə.*

Bəre u nyha.

Zvɔstan bu; bərfe sərə eija u banija gɔrtɔbu;
gyndi əvare bərəv dbun odada xwəra gli dkɔ-
rɔn.

— Həvalno, Cəto got:—əz nɔkarɔm nave tə-
zə hin bɔm: bezɔm şewra gwɔnd, komite,
komsomol.

— Əv sɔ navnə rakɔn- təzə sekɔrɔnə, Əloje
şvan got, wan nava əm xəlas kɔrɔn z pristava
u glavija. Əm şəv-ro dxəbɔtin bətal nədsəkɔnin-
le hərə ro ti u bɔrci dəst wala dɔhatɔnə mal.

— Le cəwa, bəre əm dəwsa mərija həşab nə
dkɔrɔn, ruməta mə qə tɔnebu.

Kyre Şəmoje əvdi komsomol bu, əw hatə
hɔndyr, got:

— Həvalno, bəs ninə, tərka wan glja bədbn, bəsə, wəgyn bəxunbn, hin bbn. Xwəndbn, hin bun u nvisar dbnjeda z həmu təşti cetbrə.

— Rastə: ty pak dbezi, ty qəncja mə dxwəzi, Şəmo got.

Z we weda gyndi bərev dbun, u dcun mala xwəndbne wəki hini xwəndbn u nvisare bəbbn.

Əskərə sor qərəwule wəlatə məjə.

— Wəlatə mə ki xwəji dkə?

— Əskərə sor

Əskərə sor ke xoji dkə?

— Xəbatcija u gyndija.

— Kinə əskərə sor?

Əskərə sor əwləde xəbatcija, gyndija u palanə. Əskərə sor məqati xəbata pala u gyndjanə. Wəxte padşə əskər mina hesirabu, əxtijarja wana tynnəbu. Le həma nyha əskərə sor azajə, əxtijarja wi zəfə. •

Əskərə sor zjare xəbatcija, gyndija u palanə. Əskərə sor mə xwəji dkə, nahələ dəzmtən bənə sor mə. Əskərə sor qərəwule hujjəteja. Əskərə sor dxunə, dnəvisə u hin dbə. Əw zanə dəzmtənə mə kinə.

Əskərə sor.

Bəzn zravo əni b mor,
Əw tyji əskərə sor,
Əm kyre xwə əskər dьdьn.
Qələm dəvtər təv dьbьrьn.
Jək zi dьbu nav Əfəndi,
Z əskərje hat təmam xwəndi.
Əw dьxunьn dnvisьn hətə „a„ je
Bəlki sinor xwəjkьn z burzuazje.
Əskərə mə kyre pala u gyndja,
Teda həjə həmu mьlətə.
Əskərə bərə qylьx dьkьr
Bona aqa, şex u bəgaj
Nha qylьx dьkьn
Bona pala u gyndja.
Səjrana mə təşi rьstə,
Mere we əskərə sor komunistə.
Şvan dьstre dьbe dəlal
Əze bьbьm əskərə sor
Z kəsibara həlal həlal.
Əskər we te syjari b rьm
Daje dəstur bьde əz zi hərьm.

Əme dьnja təzə z xwəra sekьn. сь gotijə həvale Lenin?

Gələk z mərije qьrьntə dbezьn:—Wəxte mə
dərbaz bujə, əm nьkarьn bьxunьn, bьra çahьl
hərьn xwəndьne—nvisare hin bьn.

Əv fьkьr janьsə.

Zar həmin dьxunьn u hin dьbьn; Le je majin
zi gərəke be xwəndьn nəminьn.

Mərvə nəxwəndi n̄kəgə wəlat peşda b̄b̄ə,
xəbata xwə b̄kə. Əw n̄kəgə pak b̄xəb̄tə,
gynde xwə u şhəre xoə awa kə.

Mərvə nəxwəndi n̄kəgə traktore b̄xəb̄tinə,
şewra gyndda xəbate b̄kə, məhkəmada qar u
z̄brare gyndija k̄f̄ş kə.

Palə u gyndi d̄kar̄n xəbata xwə peşda b̄-
b̄n, hərke əwə xwəndinə.

Səba we jəke zi həvale mə Lenin gotijə:—

— Сь лəзынi məjə?

Hin bun, hin bun, hin bun!...

Iro roza paşnə.

Həvalno, roza paşnda

Əz wəra kəf d̄k̄m,

Le sbe mala xwəda

Ды хатрије б̄б̄ин̄м.

Hun mə grin xuşk u brano.

Xəma nə k̄n de u bayno:

Əze b̄b̄mə əskərə sor,

Mərxas, cələng u b̄zor.

Nə nha hykməta Şewrejə:

Əskərə sor nha aza jə;

Məz̄n u beuk b̄ həvra bra jə:

Aq̄a, bəg idi t̄ynnə nə:

Sərək b̄ əskərva həvra şanə;

Əwana həvra mina brano.

Şəv, ro b̄ həvra d̄əlȳm̄n

B̄ əşq u həwas b̄ həvra şa d̄b̄n.

Ordi məktəbə — əz we xlas b̄k̄m

Bəga, aq̄a qə bəgəm nak̄m,

Ve roza paşn̄ əz wəra d̄ərbaz d̄k̄m

B̄ əşq u d̄ȳl̄ əz wəra k̄lam d̄bez̄m.

Internatsional.

Рабын, ёмге ке ньбрийё,
Qule бьрси һәму дьнјaje!
Dkələ dьle мәји тьзи,
Әм һазьрын Іşәra һәтта мьне.

Дьнје зог әме хрәб кьн
Нәтта руқне бьни; рәşe
Әме дьнја хwә тәзә секьн,
Ке нәтьфәк бу әw ббә һәму.

Әw şәre мәји рәşьнә,
Şәre кытtabune јә;
Internatsionale

We дьнјaje xlaz бькә (2 çara).

Кәсәк нәдә мә азабуне;
Nә padşa, нә рәләwan;
Әме аза бьбьн хwә b дәстә хwә,
Wәki әм ve zylme wәlgәrinьн,
Bдәсте qәwәti
Әме бьstinьн рәşda male хwә;
Lexьн сәкуса һәтта һәсьни gәrmә!

Әv şәre мәји рәşьнә,
Şәre кытtabune iә;
Internatsionale

We дьнјaje xlaz бкә.

Нәг әмьн хәбатсija дьнјaje,
Әskәre zәxm çafajә
Xwәlije zәft кьн әxtijara мәјә,
Mittәxwәra qә ty çara!

Әw şәre мәји рәşьнә,
Şәre кытtabune јә,
Internatsionale
We дьнјaje xlaz бкә;

Wәki ббә гьнгьн
Sәје тәр qәsas һyнда бьбьн.
Disa ёrd – әzman je мәнә
We bminә zmәra
Әw şәre. . . . ! .

Əvdi u Pərişan.

Əvdi xwə kaləki 70 cali bu; nava gyndda hyr-məta wi zəf bu.

Zvystane kalək rundnəşt bər bəqira ode, qə uədcu dəvə. Gyndi dhatn odeda rudnəştyn, gli-gotne xwə dgotn, gyh ddane kane we Əvdije kal sə bezə, sə şirəta wana bəkə.

Roke nəvija wi Pərişan z məktəbe hatə mal, cu çəm kaləke xwə.

— Kaləko, ty zani gyndda məktəba təzə səba məznə vəkrynə, wəki əw zi ben bəxunyn. Gyndija gəşka xwə nvisinə, tenə məktəbə dxunyn. Ty zi wərə, bəxunə, xwəndyn təştəki pakə, ty zi wərə bəxunə!

— Cəwa? Kalək pərs kər u z çije xwə rabu.

— Tyje sə bəki?—Pərişane ze pərsi.

— Cəwa? səka əz hərym bənerym gyndi cə-wa dxunyn, sə dkyn?

Kalək cu. Saxe əwi dəre məktəbe vəkər, gyndija gəşka le nherin, şabun, kənjən. Kalək zi kənja, got: — „Həvalno bəxunyn,, hin bən, bwe xwəndyne hun dkaryn peşda həryn!“

Kalək zvirin hatə mal, nəvija xwə həməz kər got:—„Lao, ida əz bəmyrym zi ty xəma myn ninə, diwane we wə bəddə xwəndyne, hune əmre xwə zəf pak dərbaz bəkyn.

Qanuna nvisandbne.

Nave mərja, bazara, gynda, çəwa, eija, bəh-
ra b hərfe məzbn dnvisbn. Soz məsələ:

Əmər, Əvdi, Rəwan, Təflis, Ələgəz.

Nav dəftərə xwəda nave kylfəte mala xwə
bьnbvisə.

Bьnbvisə nave həvala xwə.

A N K E T A.

Nav

Nave bave

Cənd salijə

Qədərə dxəbətə

Qədərə dxunə

Adres.

Sal məh cəndə məhe

.

Qole xwə

Bazar, jan gynd

.

Əm cəwa rənd bьnbvisbn?

1. Hərke ty dxoazi rənd bьnbvisi, gərəke
bərə ty hin bi xwəndbna rast.

2. Tyje hedi-hedi dəste xwə hini qələme
ki.

3. Wəki ty bьkarbi be janbşı, rənd bьxuni,
gərəke ty pak bьneri wan xəbərə ko dxuni.

4. Сахе нвисаре хуне пак бһнерһн сәр кте-
бе хwә, dena хwә бьдне ктебеда сәwa нvisинә,
dy-se çara бьхунһн, paše бьһvisһн.

5. Wәxte нvisаре мәрһv гәрәк qә ләz нә-
кәvә. Ки ләz кәvә, әw нькагә гьнд бһvisә.

6. Сьqas әм hedi-hedi бһnvisһн, нvisара мә
wә әwqas гьнд be.

7. Sәrwәxt бә, tyje һәр noxta l çije weda
dajni. Xwәндһн rastә, һәркә noxtә lь çi бә, нvi-
sar гьндә. wәki noxtә l çi бә.

8. Wә нvisи кyта кьr; içar әme бһнерһн
kane нvisара мә ja ктебе wәкә һәvһн jan' na?

9. Hәрке мә rast нә нvisijә, әme әwe rәsid
кьн, çarkә дьн тәzә rast бһnvisһн.

10. Hәfa гәрәк бһnsisһн wәкә һәv u tә-
мьz.

11. Dәftәр u ктебе хwә пак хwәji кә, wәki
qrez нәгрә, әw tәмьzije zmә dxoazһн.

12. Wәxtә tә нvisи кyта кьr, һәрке нvisа-
ра tә b дьле tә ninә, janһьsi teda zәfә, нvisара
хwә çarkә дьне бһvisә.

Qanuna nvisare bir mәkә

**Qanuna нvisаре, бәре бьдә бира хwә paše
бһnvisә!**

Dajkə pirə, por spişə,
Bər təndure, gərm u xwəşə.
Ktəb qələm dəst wedanə
Ньм dxunə, ньм şa dbə!
Xwəndьn cь tьştəki pake
Le nyvisar?—cь əçəbə!
Dajkə nha dьl u əşqə
Қағаз kteb b zmanə.
Əw dxunə, əw dkənə,
Nha dьnja cьqas xwəşə'
Nola təjra əw dьrə....
Xwəndьn, xwendьn cь şirinə!

*Zən nha dxunən. Казак нькара зоре
bədə wan. Əxtijara wan wəkə ja me-
rane, bəranbəri həvə. Zən b xwəndə-
ne we peşda həvən.*

**Zьna əxtijarja u azaja xwə standьn z inglaba
oktijabre şunda əxtijarja wan nha wəkə ja meranə!**

R e w i.

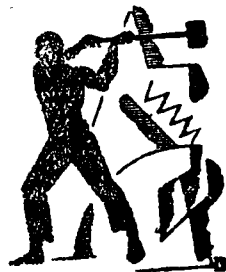
Zv̄siane l Өlögəze zəf bərf
dbarə dkə bagər. Wəxt həjə mə-
r̄v̄ nəwerə ʔəne re kəvə z təva
dt̄rsə. Ньре u gyr dər ten,
xwəra dgər̄n, neeire dk̄n. Çara
zi ten dkəv̄nə nav gynda pez
db̄n.

Wəxte gyndi d̄c̄nə çja şxy-
le xwə z t̄rsa ʔop db̄n u həv-
ra d̄c̄n. Z sərma əwana car̄xe
xwə giha dk̄nə b̄ni, dy çot
gorə pe dk̄n, sər eəve xwə
b dəzmala jan baş̄l̄qa məhkəm d̄r̄ēc̄n, dare xwə
d̄ḡr̄nə dəste xwə, d̄c̄n.

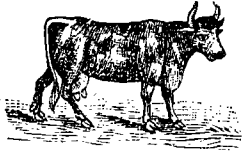
Сахе гыр d̄b̄n̄ȳn̄ m̄er̄ija zəf̄n̄, z wan dt̄rs̄n̄,
neziki wan nab̄n̄. Wəki rewi ʔəne bə, gyr dad-
də rewi.

Gyr gələ çara db̄nə p̄rani. We wəxte
mər̄v̄ n̄karə xwə z dəst wana x̄blas kə.

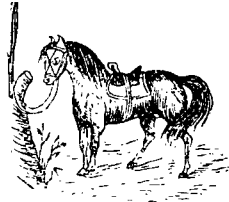
Hərke gynd nezik bə, zu tenə həvarije, gələ
çara mər̄v̄ gyra saq̄əsaq̄ d̄ḡr̄n̄.

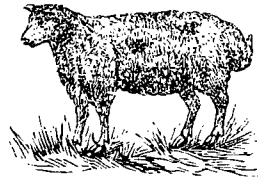
Tarǵşe male.

Be tarǵşe male mǝrǝv nǝkarǝ
ǝbura xwǝ bǝkǝ. Qara tarǵşa mǝrija
ra zǝfǝ: ga ǝot, qotane dkǝ, ǝrde radkǝ. Cǝlǝk

golǝka tinǝ, řir ddǝ; pǝz
řir u bǝrxa ddǝ mǝ, z hrija
wan ǝm xwǝra kǝnǝa, nǝvina,
kylava, řǝla, xalica u wǝrǝsa cedkǝn

Qara hǝspa zi pǝrǝ; mǝrǝv I
hǝspe řjar dbǝ rǝ dcǝ, pe nane
xwǝ dkǝtǝ.

Mǝrǝv gǝrǝke tarǵşe male pak xwǝji kǝ.
ty tarǵşe xwǝ řǝqas pak xwǝji ki, qara tǝ we
ǝwqas zi zedǝ bǝ.

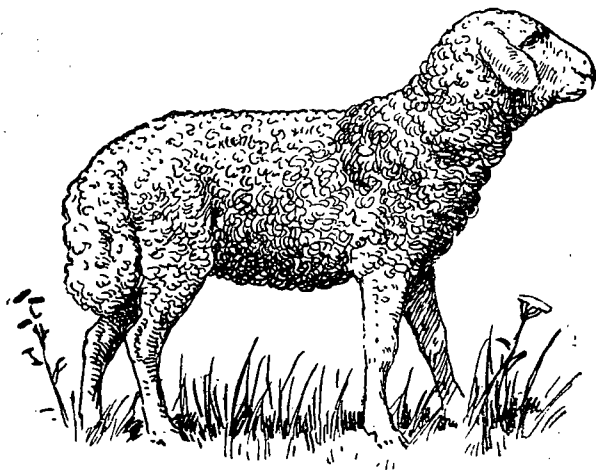
1. Cǝ karǝ ddǝnǝ mǝ tarǵşe male?
2. ǝmǝ cǝwa tarǵşe male xwǝji kǝn?
3. ǝm cǝwa zedǝbuna mala xwǝ pǝřda bǝbǝn?
4. Qara kizani zmǝra zǝfǝ?

Pǝze bzarǝ.

ǝmǝre Cǝřo bist miǝe wi hǝbun; jǝk z jǝki
rǝndtǝr bun.

Hǝsoǝe řinare wi ze pǝrsi:

— ǝmǝr, cǝma nav pǝze tǝda qǝ pǝze
qolaji řunnǝnǝ; pǝze tǝ gǝřk bzarǝjǝ, jǝk
z jǝki bzarǝtǝrǝ

Əmərə Cəto kənja, got:

— Ty çinare mənî, ty nabini əz cəwa dkəm?

— Cəwa?

Əz mijə zar dbym dfroşym, şuna we bərxa. dkərym. Əz xwə dçymə bər pəze xwə çije xwəşi giha deerinym. Wəxtəda dbym sər ave, xwəja wi qə kem nakym. Bəske wan təmyz. dkəm... Təw... təw... he kanə hun ben bəgiznə. mən. Əmər gotə çinare xwə.

Edi cə dki? çinare wi ze pərs kər:

Əmər got:—Tarşə male nola mərija hər təşt. l çije xwəda u wəxtə xoəda dxazə; gərək çije wi zha bə, dəbra wi bol bə, goma wi fəre u ronkaji bə. Zbyvstane çije wi we gərm bə, gərək məqat bi, nəbə gənə bəqəvnə pez; çinarno, hərke hun zi, pəze xwə b gotəna mən xwəj kən, we mala gəşkan zi nola je mən bzarə bə.

Çinar got rastə u zve weda bxwə zi minə. Əmyr pəz xwəji kən.

əz dkyɪm		əm dkyɪn	
ty ?		hun ?	
əw ?		əwana ?	
əz dkyənɪm		əm dkyənɪn	
ty ?		hun ?	
əw ?		əwana ?	
əz dxyɪnɪn		əm dxyɪnɪn	
ty ?		hun ?	
əw ?		əwana ?	

Ҫохьме баҫ.

Uso bhistɔbu ҫохьме dkyənə maʃine tɔmɔz dkyɪn, le gynde wanda maʃina tɔmɔz kyɪne tɪnnəbu.

Zɔvɔstan bu. Hərkeḱ kətɔbu mala xwə. Gyndi gɔʃk bətal bun. Uso duʃɔrmiʃ bu, zɔna xwəra got:—Zine, hərke əm roze 2 kilo gənyəme toxɪm tɔmɔz kyɪn, hətta bhare ҫохьме mə we hazɪr bə.

— Əre, pakə, Zine got, əme ysa zi bɔkyɪn. Cyndi u ɕinara wan dkyənjan u dgotɔn:’

— Ныла бьнерын, Uso сь ojina dərɔxə, сь əzi-jəte ddə xwəra, zare xwəra. ʃəv ro toxɪm tɔmɔz dkyɪn.

Bhar hat. Uso gənyəme xwə avit.

Wəxte bedere bu, gɔʃk bəɔv bubun hatɔbun bedəra Uso təmaʃə dkyɪn.

Gənyne Uso nola çavahyr bu, qə dəndəkək
 qut teda tynnəbu. Gyndi heza fəhm k-
 rın toxyme təmyz sə içata dkə. Əwana çvat
 kərın. Pəgə bərəv kərın danə koperative, wəki
 wanra maşına təmyz kərına toxym binın.

ƏKNE BAŞ Z TOXYMƏ.

Xwə xwə hin bun.

Qələş Tıfliseda dma. Əw „dvornik“ bu; şəve
 2-3 səhət dgərja, kücə gezi dkər, nobədartija
 xwə dkər.

Roke həvale wi, Əgit, got:—Qələş, nvisara
 təzə z kyрманçара dərқətiyə, kteb basmə kr-
 nə, şandınə; ysa rındın, ysa rındın, wəxte
 mərvn dbinə, həvas dkə təmaşa wan kteba bьkə.
 Ty səma najəji məktəba evare bьxuni? Əz hər
 ro dсьm.

— Nə wəxta mьn tynnə, əz qərəwulьm.

— Wəki ysanə, əze z təra ktebəki binьm,
 hərfə tə hin kьm, tyje xwə xwə hin bi bьxuni.
 Nə tьrsə, zəf hesajə, tyje həftekeda hərfə hin
 bi, xwəra hedi-hedi bьxuni.

— Də ka ty tьstəki ysa bьki, we cəwa pak
 bə.

Əze malda xwə xwə hin bьm.

Roza dьne Əgit zera kteb ani. Cənd hərf
 nişane wi da, got, əze sbə, dьsbə disa bem, tə
 hin kьm.

Cənd həfte dərbaz bun. Kələş xwəndən—nvisare hin bu. Hər tım həvale xwəra dgot:—Wəki mərəv bəxoazə, dkarə xwə xwa nvisare-xoəndənə hin bə.

1. Wə səwa xwəndijə?
2. Qe zwə xwə xwa hin bujə?
2. Şbro kən hun səwa xwəndən-nvisare hin bunə?

Wəlate mə.

Wəlate mə b rəngə rəng peşda de!

Wəlate mə b dəf y zyrə

Əmre təzə u gynde sor cedkə, de!

Wəlatda şin u gri,

Dərd u kylla dha tynnə;

Wəlat b əşq, kef u dylşa şa də, de!

Wəlate mə əmre təzə hildajə te;

Gyl u bhar sər mıllanə, kybari te.

Kollektivə, rja təzə u gynde sor,

Traktore zavodava,

Plana təzə ja penç sala,

Kommunaje, sosializme hildajə te!

Təzə əmre, zəf şirənə.

Бьга əw be, бьга zu be!

Koperativ vëbun-cærci ræd bun.

I.

Gynde mæda koperativ vəkьгьнə.

Gyndja гьşk ten koperative arşverse xwə dкьн.

— Ape Əmo, əmьrkan həjə?

— Həjə, cəwa tynnə, kərəm kə!

— Ape Əmo şəkьr, ньft həjə?

— Malava, əw cь pьrsə, le tynnə, əw koperativə, hər tьşt zi həjə, wərə, wərə!

— Ape Əmo ty qəţ rhət nabi, ty wəstijaji, һьнək dinç bə, papirosək бькşinə; komsomolək got.

— Də əz cəwa бькьм, əze gyndija vərekьм, paşə papiros бькşinьм.

— Ape Əmo, hər-ro male təzə te?

— Le cəwa! got ape Əmo, əm z aliki male xwə: hri, pəner, run, çəh, gəньм dşinьн şəhəra, z aliki zi məra paşə, şəkьr, ньft sabun, тьтун u тьşte dьне dşinьн.

II.

Bəre cærci dgərjan kuce gyndada, gazi dкьгьн:

— Sabun, ньft, şəkьr, тьтун, wəгьн ha wəгьн, xlas bu, nəma; gyndi dşelandьн. Nha əwana kər bunə, edi dənge wan naje. Kəsək nəverə kucəda бьгərə. Əwana нькагьн bəг koperative бьхəбьтьн.

Тəк cərcik gynde mæda mabu, əwi zi dit kəsək тьştəki ze nakьrə, xwə xwə фькьr кьr:

— Өw we cəwa bə, kəsək z mьn aьşverse
nakə. Өze dykana xwə hьlinьm.

Dykan vala kьr, dada.

Nha gyndada təne koperativ aьşverse dкьn.

mьn kьr		mə kьr	
tə ?	wə ?		
əwi ?	əwana ?		
mьn got		mə got	
tə ?	wə ?		
əwi ?	əwana ?		

1. Gli kьn hun aьşverse xwə cəwa dкьn?
2. Hun сь dьfroşьn u сь dкьrьn?
3. Koperativ сь хəbate nava gyndijada dbə?
4. Gynde wəda koperativ həjə?
5. Wə xwə nvisijə yzve koperative?
6. Bəre aьşverşci cəwa gyndi dşelandьn?
7. Gli kьn gyndi cəwa xlas bun zdəste wan aьşverşcija?

Gynde təzə.

Gynde mə nəha gynde bəre ninə. Əw zəf peşda cujə. Bəre gyndi bəre v dbun təwlada. hək-jat, mьzuli u məsələ dgotьn. Şex u pir zi dha-тьn sohbəta dьn dкьrьn. Gyndi gyh dda wan eiroka u nav tarijeda dma. Wьsa bunə gynde kьrmança bəre, hana padşe.

Roke komsomola çvat kьr, qrar danin gynde məda qylee Lenine vəkьn. Zve şunda gyndi dсьn qylee Lenine dxunьn, dnьvisn, klama dbe-зьn, glije koperative, artela u kollektiva dкьn, şjasəte hin dьn.

Əw dy sal bu əz z gynd dərкəтьbum, mьn Tьfliseda dxwənd. İçar əz hatьm, mьn gynd naz nə dкьr; məқтəba təzə cekьrьnə, məқтəba evare vəkьrьnə; hər ro evara gyndi dсьn we məқтəbe dxunьn, dnьvisьn, hin dьn.

Şewre dкьn sər xəbətə gyndja, kemasija gynd, təmьzaja wi, ava kьrьna wi dьşьrmiş dьn. Gli gotne wan əwə, bəlki koperativa gynd, kollektive peşda bьbьn. Cəwa bьkьn, wəki kьrmanç zi zve tarije dərкəvə, peşda be, xwə bgьhinə mьlləte dьne. İşəv əz cumə qylee Lenin mьn dit, çahьle mə, qiz u xort cəwa xwəş dxəbьtin. Əwana nola murija sər xəbətə xwə səkьnibun. Gava mьn dit çahьla ədəte kəvn, je kal u bava tərк danə, bəre xwə danə brə b rja təzə, dьle mьn şa bu.

Nha əz fəm dkyb kğna Lenin sь xəbatək-
granə. Sь eijaki blynd u məzbn z sər mylle myl-
ləted beuk hıldağə, avitijə aliki.

Sь xəbatəki şirbn u cətbn fırga komunista
peşda dbə.

Çinar top bun dora mьn, pьrs u pьrsjare
xəbatə şəhərə dkyğbn. Mьn gli kьr xəbatə şə-
hərə, xəbatə pala. Wana gyh ddan u şa dbun.

BİR NƏKBN:

Bhərfe məzbn dnbyşbn.

1) Nave mərja, gynda, şhərə, eija u çəwa, bə-
hra, wəlatə.

Məsələ: Rəwan, Əraz, Ələgəz, Iran.

2) Paşə noxta hune b hərfe məzbn bynvisbn:

Məsələ: Əz cumə Rəwane. Əmo cu Tьflise.

Əm dy məha lşhərada man.

Salawəxta nvisare təzə.

Salawəxta tə təmam bu,

Сьгаје фəqire Kьrdьstan!

Ronkaja dəşte l bər mə vəbu,

Z myləte kьrmançara bələngaz.

Ronaji zu bəla dbə

Nav bazar u nav gynd, qəza,

Mylləte fəqir z xəwne radbə,

Şa dbə mina kulilke bhar.

Klama pijoner l mən zəf xwəş te,
Azaja zəna qət tə dije?
Əw dərkət nav wələta Şewre
B gotəna Lenin u xəbatkar,

Ty, eraje zəna, eraje bətrak!
Ronaji bəbə hətta Hizan —
Sər gynd, nəwal, dəşt u eija
Təv bəla kə həmu dərən!

Məllətə kyrmançe xəbatkar
Zəf təri bu nava dəne;
Şəwr anijə era u şəwəq,
Sər məlləted beuk hər wələta.

Salawəxta tə təmam bu;
Əm əskərə peşja tənə:
L ki dəre re ase bə, əme rast kən,
Ko ty həri nav kyrmançan.

Хоенадaje əwlən.

Gynde mə neziki vakzale bu. Qiza çinare mə Almast həvale xwəva hər-ro şir dbyrən vakzale dfrotən. Vakzaleda məktəba məzəna həbu; Almaste dənge şagırda bhist, cu təmaşə bəkə.

Almast cu, hənəki runəşt; dərs kyta bu. Almast zvrri hatə mal, əwe reda həvale xwə nədit, əwana zuda hatəbun gynd; Almast dərəngi kətəbu.

Dja we goteda:— „Qize, ty l ky maji? həvale tə sə saxə zvrinə, hatənə mal!“

— „Daje, əz cubum məktəba vakzale, daje wedərə ysa xwəşə, ysa pak dxunən, zar gəşk

təməz, hər kəs kətəba xwə bərə, dxunə. Daje, əz dxazym əz zi hərəm, bəxunəm, xwəra hin bəm!

Dja we sərə xwə həzand, zera təştək nəgot.

Almast zi hər ro dəu vakzale, şir dfrot, dəu məktəbe rudnəşt, təmaşə dkyr. Roke paləki got:— Cijə, tei təmaşə dki, wərə ty zi bəxunə, hin bə. Almaste da aqle xwə, zwe şunda hər ro dəu dnəvişi, dxwənd, hin dbu.

Cənd həfte dərbaz bun.

Həvale Almaste mətəl man, cəwa əw ysa zu, nav dy se həftjada xwəndəne, nəvisare hin bu. Wana təwəqə z Almaste kbyr, wan zi bəbə məktəbe. Almaste əw hıdan cun.

Səjdaje məktəbe got:— „Сьма hun zi Almastera nəhatən? Zərar tynnə, sbe hun zi wəryn, hune zu hin bən!“

Wəxtə şex u pira ditən qiz zi dəyn dxunən, sərə xwə dhəzandən, dgotən:— „Əw сь zəmanə, qiz zi dxunən!“

Le həma kəsəki gyh nə dəda wan.

1. Кыргыз сьма бəре нə dxwəndən?
2. Nvisar-xwəndəna kыргыз сь сaxe дəркəт?
3. Əme сь қare z xwəndəne hıdən?
4. Wəki kыргыз бəreda bəxwənda, hale wan nha we cəwa bəbuja?
5. Be xwəndən mərv dkarə əmre xwə xwəş kə?

1. Wəxte nvisare xəbərə xəlqə z hərdy alja b wan nişana tenə gredane:

2. Glije peşyn b hərfe məzyn tenə nvisandəne.

Soz məsələ:

Lenin dgot: „Kolektiv—rja sosjalizmeje.“

Carşəv hıdanə.

Par roza inglaba Oktjabre əz Rəwaneda bum. Əz kyda dcum bəsa hıdana carsəva zyna dkybn dgotyn: gərək zyne əçəma carsəve xwə hıdbyn, ryje xwə vəkbn.

We roze zyn bərəv bubun dcum çvate. Əz zi cum təsəli bkybm, kane zyned əçəma we cə bkybn.

Wəxte gəşk bərəv bun, jək z wan rabu, got:—„Gəli həvala, əva cənd həzar salə əm kry-nə hesir, nahəlyn əm xəbər dbn, azaja mə z dəst mə stəndynə le həma nha inglaba oktjabre azaji mərə anijə, əme z we weda hərbyn sər xəbətə, hərnə məqtəba bxyunbn, çvata xwə bkybn, təv şxyl gli-gotue cməte bbn. Əme carsəve xwə bavezbn, əme ryje xwə vəkbn. Cəma əm zi nə mərinə, əm ty hesir ninbn. Edi bəsə, həwqa sala mə bbn kylme merada dərbaz krijə, manə nəv tarijeda, z əmre xwə ləzət nə ditynə. Əm zi dxazbn ve dbnjeda roza pak dərbaz kbn.

Wəxte kb wan zyna məzulja xwə xlas kry, çvateda cəqa zyna həbum, gəşka həvra carsəve

xwə hыdan, avitыn. — Bыra ynda bə carsəv,
bыra bыçəmə bər eəve mə carsəve əmre mə
pue kыr. Bыra jaşamis bə azaja zыna həmu
dыnjaje!

1. Wəlated burzuada zыn | сь halinə? сьма?
2. Hale zыna wəlated mə qə сьnə?
3. Əjda roza zыna həjə? hərke həjə kənge jə, kizan
məhəjə u əm we roze сəwa dərbaz dкын?

Gli jan xəbər b nyxtə z həvdy bqətinыn.
Wəxte gli təmam dbə, nqыtk dajныn.

Soz məsələ:

Bəre zыn aza ninbun, zыna nыkarыbun bja-
kыra xəbər bыdana, bысuna sər xəbate, tər
şxyle сьməəte bbyjana; səba we jəke əw
təmam həsire mere xəə bun. Inqlaba
Oktjabre azaja həmu zыna da. Zure sun-
da zыn azanə, dсын sər xəbate сvata
dкын, tər şxyle сьməəte dbын.

М ь р ç а н.

Мьрçане роке з баве хwə пьрси: — „Bavo, сьма һөму мьллəта хwəндьн-нъvisare wan һəjə, le je krymançan тыннəбу, zməra nvisar тəzə дəрхьстьнə“?

Bave we şvane* gynd bu; əwi got: — „Lao, ty beuki ty he ньzani кырманç сь zylm дəст бəга, şexa u pira кşandijə.

— Сəwa zylm? сь zylma? Мьрçане пьрс кьр з баве хwə.

— Rune, lao, rune, bave we goteda: eze тəra гликьм, дəрде мə кырманçа.

Мьрçан гуньшт, gyhe хwə da сəр, ська баве we сь bezeda.

— Lao, məxluqəte дьнjaje dy қьсмьн: jək хəbatci, palə u gyndinə, je дьн zi мьлқədar, дəwləti, şex u pirьн; rja wan һərdy қьсма баş-қəнə; əw һərdy қьсм дьзмьне һəvdynə, əwana тыçара нькарьн jək бьн, brekeda һəрьн.

Хəbatci дхəбьтън, бхwə be һəқ дьминьн, əw дəwləti рьсқе wan з wan дьстиньн; қара хəbat-cija dgizə дəvlətjara, бəgara.

Кəсib, palə дхəбьтън, дəwləti şex u pir wa-na дхариньн қара хəbata wan з хwəra һьлтиньн. Şex u pir dbezьн:—Кəсib u дəwləti, рəjə u бəг, əw һəму қrara хwədejə; кəсib u palə гəрək бьхəбьтън bona аqа u бəга, хəbəra wan бькьн, з soze wan дəрнəқəвьн; wəki əw gyh нəдьн wana, хwəde we diwana wan бькə. Дə кьрманç

zi tarijeda bun, t̄štək fəm nədk̄r̄n, gyh ddan wan m̄ftəxwəra.

Şex u pira dgot̄n: — Xwənd̄n nə laz̄mə kyрманçара, n̄visar-xwənd̄n r̄ja ş̄lhətejə, r̄ja xrabə, nə rastə. Wana c̄ dxast̄n? — dxast̄n wəki əm tarijeda b̄min̄n, əm b̄xəb̄t̄n, əwan hərgav b̄b̄n byxyn. Səba we jəke zi, əm dxarand̄n, əm t̄alan dk̄r̄n, xwə k̄f dk̄r̄n. Səba we jəke zi m̄lləte kyрманçə be xwənd̄n be n̄visar mabun.

N h a.

— Le nha? M̄rçane p̄rs k̄r.

— Nha, bave we got... Nha diwana şevrejə, nha diwan dəst xəbateja u gyndjanə. Əw diwan k̄ara xəbateija u gyndja dgərə. Nahela dəwləti, m̄lkədar, şex u pir peşda ben; dha xəbəra wan dərbaz nabə. Nha inqlaba Oktjabre həmu aza k̄rijə, kəsək n̄karə noṭla bəre zore bkə.

Də içar əm kyрманçə kəsib, gavan, şvan u batrak, rençbərə nivcə peşda hat̄n, diwana şewre ja məjə, k̄oməke ddə mə. Hukməte dit əm tarijedanə, n̄visar-xwənd̄n mərə dərx̄st. Nha ty dbini k̄tebe mə hənə, əm dxun̄n, dn̄vis̄n, d̄b̄l̄m̄n. Əm kyрманçə zi peşda dc̄n.

M̄rçane p̄j wan xəbəra d̄ş̄rm̄iş bu, got:— Bavo, gərək əm bəjraqa Şewre bl̄nd̄ b̄gr̄n, c̄mki əwe bəjraqe əm z tarije dərx̄st̄nə, əwe bəjraqe əm z v̄r u dərəwe şex u pira, z zylma dəwlətja u m̄lkədara aza kr̄nə.

— Əfərim, qıza mən, bave we gotəda?—Də
змѣра кламəkə xəbatcija bьstre!

Мьрçане кламək z bave xwəra goç...

Bave we dьşьrmiş dbu:—z we şunda xəbatci
u palə we peşda hərim, we hale xwə cekьn.

Qize xəbatkar.

Nav fabrike Leninakan

Мьн тə dif bər dəzge təzə:

Əni sisə, dəst xəbatkar,

Bəznək rьndə, navtəng zrav.

Z Ələgəze hati, jan z. Aqьbaba

Nav wi wəlate zavod, fabrik,

Rise həwьrmiş nav dəste tə

Cedbə ətləs, qize ejan!

Doratə rezьn dəzge u qiz,

Сь xwəş te dənge məşinə!

Rise həwьrmiş zrav u drez

Cedkьn ətləs u qədifə.

Bori bərda dənge xwə zrav,

Got:—Ty rhət bə qize ejan,,

— Ənja xwə bьşo, kəzi şə kə,

Hərə məktəba evaran!

— Wəlateki başqə həjə, lwe

Gylьstane əmre məjə.

Ty cetьri, xəbatkare rьndi

Nav fabrike xwi drezі.

Nav məktəbe evaran,

Peşja gьşka ty çab dьdi

Nav yzəke, nav zьnadel

Комçаһьле кьрманçа.

— Tyje cekі ordija sor

Həri hətta Kьrdьstan.

Сьнина зəвиле колхоза.

Zəvilje gynde mə ghiştьн. Zəvijada sьmle gəпьм səre xwə hьldabun z durva mərijara dkəпjan, tə dgot wana dxastьн бьgotana:—Wəгьн, wəгьн, wəxte сьнина məјə, sale ҫarəke əm əјda xwə dkьн, дьле gyndija, reпҫəbəra u kəsiba ҫa dkьн. Wəгьн, wəгьн, kəгəм kьн, iгə hun məvane məнə. Hərke hun dərengi бькəвьн, нəлəзьн, əme z wə бьxəјidьн, əme sьmle xwə бьhəzinьн, dəne xwə бьreзьн ərde, xwə dawşinьн vala бьsəкьньн! zu кьн; бьлəzinьн, wəгьн, wəгьн!

Yzve kolxoze həг jək kəlandiki hьldan, сun zəvje kolxoze бьdrun. Əм zi сun бьнерьн, əкьne kolxoze isal сəwa haтijə.

Sədre kollektive kəтьбу орта zəvilje ddrun, xwidan əнja wi dlop-dlop dnьqьti dkət ərde. Həvale дьне zi vala ninbun, həг jək z'aliki сьnina xwə dkьгьн. Qiz u zijare wan zi hatьbun alije wan dkьгьн; z'aliki дьstran, z'aliki gyrz greddan, Bave wana l wan dnerin ҫa dbun.

— Də bave мьн, də həvala, də zu, də zu бьxəбьтьн, wəki zvbьstane həг тьште wə hazьr bə, hun həгьн zьxwəra бьxunьн.

Мьн Əsədra got:—Əsəd, ty dbini qəwata kolxoz сь qəwataкə granə.

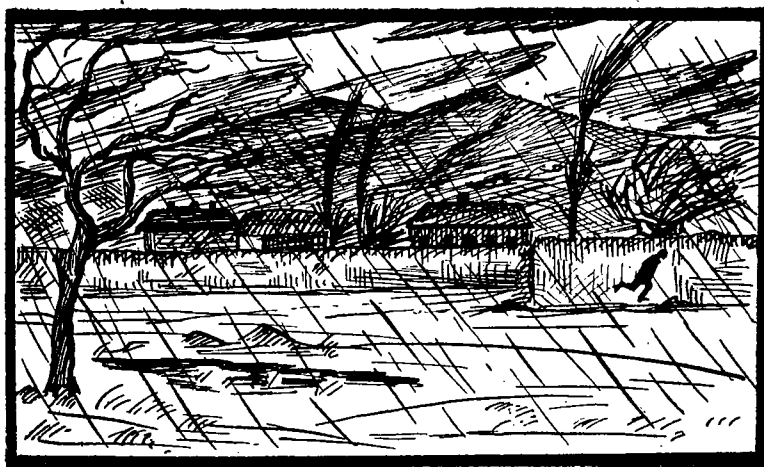
— Əre, əre, Əsəd got, loma dbezьн:—„Dəste təne-dəng ze naje“.

— Rastə, мьн got; Əsəd, wəre əm zi təv kollektive бьн.

— Өз һазырым, өз дхоазым Өсәд гот. Өм звырин, дитын кулак Нөмо рьшт мә сәкьнибу, әв зи һатьбу төмәшә сьнина колхозе дкьр. Мә дит әви сәва рьреује хвә кьрьбу, әви кәтьбу мтала:—Звьр вәдә һәлә мә кулака хрәбә“!

1. Гынде вәдә коллектив һәјә?
2. Коллектив сь хәбәтә дкә?
3. Гынדה кулак һәнә?әванә сь дкьн?
4. Ёли кьн кулак вә сәва бен һьландьне?

*Ғәһһәтә һәһәтә һәһәтә һәһәтә һәһәтә
хвә, һәһәтә һәһәтә!*

P A I Z.

Havin дәрһаз бу, һәһәтә һәһәтә бу
 Мәһәһәтә һәһәтә кәтә һәһәтә әрдә.
 Дьһәһәтә һәһәтә бу, һәһәтә һәһәтә
 Вәһәтә һәһәтә һәһәтә һәһәтә һәһәтә.
 Тәһәһәтә һәһәтә, һәһәтә һәһәтә
 Звьһәтә һәһәтә һәһәтә һәһәтә һәһәтә.

Х а р ь н.

Үлмдар дбезьн исанэт нотла маşинанә.

Маşинә we бьсәкьнә, һәрге рунe we кем бә, şәwat һәндьк бә.

Мәрвн зi we з қәwatә б қәвн, һәрге харьне пәхун. Şәwata çанe мәрва харьнә. Харьн хуна мәрва zedә dkә. Хуна мә dkәлә u әм zwe хунe гәrm dbьн. Вә хунe ibanәт тәjax nakә.

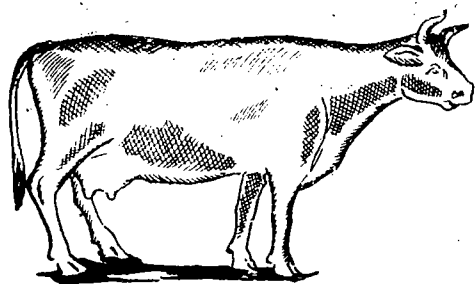
Ve дәрәçeda зi гәрәке әм заньн роze сь u сьқа харьне бухун u сь u сьқа харьне зi бьдьн зарje һурьк.

Le бәs ninә, әм харьна rak бухун, vi alida ylm dbezә: „Rakә мәрвн бухәә pari нанe тьsi u rak бçи, le нә нанe нәçuti u харьна хwәş.“

Гәрәке мәрвн нә zore нан бухәә, нә зi хwә бьrci бьhelә: һәрды çара зi кар тьнә. Lazьmә әм дьle хwә, рәһәт, нә ләz u qasi мәde хwә харьне бхун.

Xen z van glija һәр jәk гәрәкә bir нәкә тәмьzaje. Тәмьzaji дьneda һәр тьштә.

Хwəј кrьна eeləke.

Wəlate məda gyndi eeləke xwə b ka u gi-
haje xrab xwəјi dкьн; eelək bьrci dminə. Hərke
əm dxazьн z eeləke қare һьдьн, гəрəke əm də-
bra we pak бьдne. Gəрəke dəbra we zəf бə,
xwəş бə. Xen z ka u gihe, əme are çəh, қарəke,
сьлq, kartola u тьşte дьне бьдne.

Əm eeləke bələngaz dкьнə təwle, çije tari,
пьмz, дьдьн бəр we gihe xrab, һьşk, ka bxwəli
u gəmar, nive we dəbre бьн pije eeləkeda pue
dbə, paşe əm xwə xwə dben, z eeləke қara mə
tynnə, xərçe we z қara we zəftьrə.

Wəlate дьnedə, bəsa хəbərə, Holandjajedə,
təwla eeləka zəf fьrə, məzьн, pak cedкьн: çije
wan һьşkə, ronkaji jə, dьдьн eeləka кьсп, қарək,
сьлq, ar; wəki əm zi eeləke xwə ysa xwəјi кьн,
қara mə we z mərə zəf бə.

1. Hun сь тарьši xwəјi dкьн?
2. Hun сь dəbre дьдьн тарьşe xwəra?
3. Қара wə z wan çijə?
4. Həsab кьн, eeləkək sale сьqа қare дьдə xwəје xwə?

Cuma (nəxwəşja dewer).

I.

Qəza məda nəxoəşja hal kətbu nav dewer. Roze car-benç dəwar tələf dbun. Diwana qəze əlam krəbu z gyndəki gynde dñne dewarək nəcə qəpəqəjə. Həkimə dewer hatəbun bəzanbən kane əw cə nəxoəşjə, cə basə?

Sədre gynd cəmət çvand, got: - Əw nəxwəşja halə, dəwar we nəxoəşjə z həv dğrən, tələf dñn; lazəmə hun mьqati dəwarə xwe bñn. Xen z wi, wəxte dəwar tələf bə, əme gərəkə çəndəke wan b çərmva bəşevutinən, wəki nəxwəşi zedə nəbə.

II.

Bəko əw glī bhist, hedi-hedi rabu cu mal. Cərməki wi həbu. Cərm ani zol kьr, kьrə xurça xwə, şəv rabu, cu gynde dñn çəm bre xwə, zera got:—Brango, mьn təra 4-5 çot carəx anijə; cənd çot zi mьn anijə, əze z xwəra bəfroşm“.

Bəko xurça xwə vəkьr, car-benç çot carəx da bre xwə, je majin gyndda froşn. Roza dñne Bəko zvəri hatə mala xwə.

III.

Həfteke şunda nav wi gyndida zi cuma kət, gyndi təmam şaş bun,— „Bavo, nə mə həjwana xwə z gynd dərənəxstijə, əw nəxwəşi zь ky hat, əw cəwa pəjda bu! Gyndija dgot: Həkim hatən wəki we cume kyta bьkьn. Əw cəwa bu? Cuma z ky hat? Cəwa hat? Axьrijeda gyndijara məlum bu, səbəbe we nəxwəşjə Bəko bu.

Bəko bhist, xwə xwa şərm kьr, zəf poşman bu, əw heza sər, waxt bu, fəlm kьr, ko tmaja wi mala gyndija xrab krəjə xwə zi axьrijeda poşman bu!

1. Diwan cəwa nəxwəşja dewerra şər dkə?
2. Gyndi dəware xwə we cə qəjdəji xwəji kə.wəki nəxwəşjə nəkəvə?
3. Nəxwəşi z cə pəjda dbə?
4. Cə nəxwəşjə dewer hənə?

Plana pençsalije.

B plana penç salije əme wəlatə xwə təzə cekın. Əme zavode məzın cekın: əw zavoda hər maşınə z mərə dərхьн: maşına cнine, traktor, maşına drune u maşine dьne, hər cь mərə lazьmə.

Be maşınə rençbər nьkarə əкьне xwə zedə kə, ze қare bьbinə, cьmki хәрçе çot u қotane pьrə. Həma хәрçе rakьrna u cьnina b maşine kemə, хəbat zu dbə. Xen z we, əm z zəviје xwə dkarьн dy çara zedə nan hьldьн, cьmki maşınə pak radkə, cьnine təмьз dkə, z əкьне mə tьştək pue nabə,

B plana penç salije gərəke gələk gyndi bьbnə kolektiv, artel, komuna, kolhoz. Қara mə z we cije? Қara mə z we əwə, wəki əm təv-həv bьхəbьтьн, bьkarьн male xwə zedə кьн, xwəra maşına binьн, zəviја u əкьне xwə zedə кьн, re u pьre gynd ava кьн, kooperativa u məktəba zedə кьн.

Əw хəbat хəbatəkə granə; mərik təne nьkarə wan хəbatə təmam kə. Le təvaji əw хəbatə cəтьн zi əm dkarьн hькьн.

B plana penç salije wəlatə məda gərəke məriki nəxwəndi nəminə. Be xwəndьн əm nьkarьн hale xwə rast кьн, xwəş кьн. Hər mərifət, tərbiје mərv z xwəndьне hьldьdə.

Fabrika tekstile hər-ro dxəbьtə.

Zavod maşine tozo tinə.

1. Alije wə zavod hənə?

2. Cə қara mə z zavoda hoja?

3. Qli кьн z əmre zavoda wə cь ditəja?

Slav t̄era, afaje aza.

W̄eki ̄em d̄on rok̄n ̄orde,
Ḡelo, ̄aw d̄on ynda na b̄e?
— Na, q̄e m̄ak̄sin̄n wi d̄ardi:
Bhar be, — ̄awe ūin b̄b̄e.
Z̄ alje rohlat ro d̄erk̄af;
Ḡelo, db̄e ̄aw vesin̄e? — q̄et!
̄Ŵwre r̄eū we v̄eq̄al̄ūūn, —
T̄ev̄ we disa b̄z̄arq̄in̄e.
W̄axte ūare kyli d̄bn̄je
Biṭer bu h̄ykm̄eta ūewre;
Q̄e db̄e ̄aw h̄ykm̄et b̄m̄r̄e?
— Na! ̄aw min̄a d̄on u ūev̄qa sbe,
Na t̄em̄r̄e u nam̄r̄e:
Ro-b-ro ̄awe m̄eh̄kam̄ b̄b̄e,
Z̄ h̄er c̄et̄n̄ja we d̄erk̄av̄e...
Slav t̄era, afaje aza!
D̄eri v̄ebu, ̄em̄re t̄ez̄al̄..

B̄eri inglabe.

Ƒ̄k̄ra Lenin, h̄emu gli got̄na wi t̄emam̄ bun;
le h̄ema h̄ykm̄et, ṭop u ab̄r̄xan̄e, bank u p̄er̄e,
zavod u mylk̄ d̄este d̄z̄m̄n̄ada bu. Ḡer̄eke
s̄n̄n̄fa pal̄e diwan t̄emam̄ z̄ d̄est wana b̄s-
tanda.

̄Ŵw ūxyl ūxyl̄eki c̄et̄n̄ u gran bu. ūev̄ ro
Lenin Ƒ̄k̄ra x̄w̄e dabu s̄er̄ wi ūxyl̄i; d̄yūr̄miū
dbu c̄awa b̄k̄e; c̄awa m̄ll̄et, pal̄e u gyndi zwi
hali d̄er̄x̄e.

Pal̄e u gyndi ṭop dbun, b̄ kom̄ d̄hat̄n̄ em̄
Lenin, ze p̄rs̄ dk̄r̄n̄:—̄Ŵwe c̄awa b̄e, hale m̄e
we c̄ b̄e, axr̄ja m̄e we c̄awa b̄e?

Lenin dkenja, dgot:—qə fəkra məkən, hale wə we xwəş bə, hune roza xwə zəf pak dərbaz kən. Əme şər kən, diwane z dəste kapitalista bəstinən, diwana xwə ja şəwre dajnen, paşe əme hər kemasje xwə rast kən.

Le həma dəzmen zi sər pja bu. Əwana plana mə bhistəbun, haz gli-gotne mə bun. Əwana dzanəbun, əm hazər dən səba şere paşən. Mərvə xwə krəbun nava şəhərə dgərjan həvale mə Lenin, wəki çije wi bəzanbən, zera bəgrən bavezən zindane. Le həma Lenin xwə nə dda dəste wan; kəsəki nəzanbu əw l kyjə. həvale mə dəne dgərten, davićen kəla.

Həma wi saxi zi palə u gyndi sər xəbəte bun, əwana ranəzabun, əwana sər şxyl bun, dxəbətən. Wana zanəbun əm xwə hazər dken şere paşən. Əwana z həmuşka pak zanəbun wəlate məda sə dqəwəmə. Lenin u həvale wi ysa vəşartəbun, kəsəki çije wan nəzanbu.

Wəxt nezik bu.

Diwana məxənəta, je sosijal demokrata—menşevika u esera fərman da, əmr kər əskər hərə bər dəzmenə şər kə, şər disa bəklə, məri disa b həzara u miljona hərə „qəsəbxane“ tələf bənbenə kuştəne.

Əskər gli-gotne Lenin pak fəm krəbu, əwana nədxast şər bəkra; səba we əwana tvənge xwə avitən aliki, dəste xwə drez kər, da bər əskərə dəwlətnə majin got:—Əm branə, əm kyre

xəbatciyanın, əm xəwə gəşk palənə, rençbər u xəbatcinə, əm səba cə, b cə qari həv bəkyzn.

Palə u xəbatci z ordujed majin zi dəste xəwə da xəbatcije mə got:—Əre, gotna wəjə, əm zi wəstjanə, əm zi wi şəri eçyz bunə, naχəazyzn şərkn.

Əskər ro b ro, səhət b səhət wəkile xəwə kəfş dknzn, dşandzn çəm Lenin, ze rərs dknzn:—Həvale Lenin, əme cəwa bknzn, hale mə we cəwa bə, əme kənge z we zylme xlas bzn? ty cəwa bezi, əme ysa zi bknzn.

Inqaba Oktjabre.

Ro b ro hale palə u gyndija xrab dbu; dha kəsəki nəkarbu we zylme bəbə. Lenin həvale xəwə çvand, got:—Əme b cə qari bə gərəkə hək-mət hıldzn dəst xəwə, diwana şewre dajzn, məxluqət zwe zylme xəlas kn.

Bu şər, Pale Leningrade dərkətnə şer; z hər ear alija palə dhaçzn xəwə dnəvisandzn gvardja.

sor. Əskər zi xwə da aliye pala u gyndija; tənə qazaxa b generale Nikalə nədxastən təslime ing-labe bən; əwan dxastən nola bərə hykməte dəst xwəda bəhelən.

Gvardja sor se-car məhada wan z wəlate mə qəwərand, hykmət hylə dəste xwə. Sosijal-de-mokrata, menşevika u esera mənəti kərən, z wəlate mə rəvin cunə Əvropane. Əwana gələk pərə z xəzne b xwəra bərən; wəlat xrab kərən, paşə dəst ze kşandən.

Xəbata diwana Şewre cətən bu. Əwe wəlate xwəji xrab kəri z bənda gərək təzə ava bər-ka, əwe gərək palə u gyndija z bər ingne dər-xəsta, bəanja bər əmre təzə, wəlat z dəste zylma buzua xlas bəkra.

Қара Инглаба Октябре мѐра сь бу?

1. Əm z dəste kapitalista, burzujə u məkə-dara xlas kərən.

2. Hykmət kətə dəste pala, gyndija u xəbat-kara.

3. Xwəli ghişt xəbatkara.

4. Zavod u kərhanə kətən dəste dəwləte.

5. Xəbət-kara xwəje xəbətə xwə bun, dha kəsək nədkarəbu wana bəxərinə u bəşelinə.

6. Zəna azatija xwə, əxtijarja xwə wəke me-ra stəndən.

7. Məlləte beuk aza bun, hər jək z wan wəlate xwəda diwana şewre dani, xwəji dəw-lət bun, hər jək b zmanə xwə dələlmə.

8. Palə u gyndje həmu dənjaje fıkra xwə daninə, wəki əw zi wəlatə xwəda diwana şewre cekən.

9. Şər kytta bu.

10. Gyndi u palə xəbatkar dəst pe kəryn wəlatə xwə kawyl awa bəkyən.

1. Əli kən wəxtə şərə məzən gynde wəda sə qəwəmiyə?

2. Sə zrağ ghiştijə wə wi şəriddə?

3. Şər ki dkə? səma kapitalist təmme şərə dxazən?

Konstitusija.

Konstitusija rykne qanuna bykmətanə. Əwanışan ddə dəwlət səkə ja kəjə? Əw dəwlət cəwa təşkil bujə u sə mərəmə wi hənə. Hər dəwlətək gələk qanune wan hənə, je k. lazəmi hykmətenə bona peşdabrəna diwane. B wan qanuna kəfş dbə sərkərə diwaue kəjə xəbatkar, janə burzua.

Konstitusija te gyhastəne jan b dəste organed məzən. jan zi wəxtə dəwlət wəldgərə.

Hər konstitusija kəfş dkə ələqa sənəfa b həvra.

Cijə konstitusija Şewre.

Konstitusija diwana Şewre əw qanun u qrağyn, jek nişan ddən sə net u mərəmə diwane Şewre hənə.

Tfaqa Şewreda cənd səmhyrjət hənə! Səmhyrjəta Urşete, Ukraine, Belorusije, Zakavkaze, Türkmenstane u Uzbekstane.

Nav hær wan ɕmhyrjətada hənə mɔləted beuk,
jek b qanunnama konstitusija Şewre diwane xwə
sekьrьnə, azanə u sekьrna sosjalizme peşda
dbьn.

Sær bərikade.

Sær bərikade, xunva rьzandi,
Ƥfal danzdasali həvale xwəva,
B dəste əskər hatьbu gьrtьn.
– Xorto, ty zi təv wan buji?
– Bəle; əz zi təv wan gьrtьm.
– Wəki ysanə, dora tə zi we be:
Ty zi bei gyllə kьrьne.

Ƥvьng b rez saz kьrьn:
Ağьr dəbrusi – kətnə bər sure
Hər həvaləd wi sær bərikade...
– Izna mьn bьdbьn – əze hərьm
Dja xwə bьbinьm, disa vəgərьm.
– Kə tə vəgərinə, kəti?
Jan dxwəzi ty bьfьlьti?
– Na, sərəskəri, – qrara mьn qrarə!
– Kə zanə, ty z kui, kədərə dmini?
– Ha... wədərə, sær əskər...
Kələka we kani.
– Pək, də zu bьbəzə!...
– Ƥəw!.. lawьkno, əw dyrzi
Əm gьşk zi xarandьn!
Əskərə b kən həvra dgotьn.

Əw kəned wan əskərə
U nəlina gylə kьrьna
Təltьr bu z zəra məra...
Nьşkeva gьşk zi kər bun –
Ditьn, həma bawər nədкьrьn.
Ƥfal zvьri hat bər b wan,
Aza səkьni bər sure
U got kybar – kybari:
– Mьn gylə kьn! əz natьrsьm tьçari!..

Peşdacujina rençbərije b rja sosjalizme.

Wəki əm bəkarın hale xwə xwəş bəkbən, lazımə əm həbuna xwə zedə bəkbən; demək mal u dəware mə zəf bən, əkbən-tikbne mə gələk bə, run pənəra mə u tışte dıne bol bə.

Həmbən k hər gyndiki əw jəke hane dxwəzə bəkbə, le nəkərə, səmk he tarijeda manə. Mə z ədətə bəre he dəst nəkşandıne. İro caxe hər mıləta rençbərije xwə b gli-gotbne yline, hınyre təzə je texnikaje peşda dbən, əm he z çot u kotan, z dər u dəzgəha z kalək u bave mə maji mə he dəst ze nəkşandıne.

Demək lazımə, wəki əm b forməkə təzə rençbərja xwə peşda bəbən. Əw forma təzə kolxozın, sovхозın, traktorə, maşına səninejə, je rəşandıne, je toxıme u je dıne.

B we qrare zi nha wəlate məda hər dərə dbən kolektiv, wəki gyndi qəwata xwə bəvınlın u b koməkja təvaji hale xwə xwəş bəkbən. Wəki hale gyndja xwəş bu, we rençbəri gələk peşda hərə, həbuna xwə sal b sal zedə bəkbə.

Zwe jəke kara wəlate mə gələkə. Wəlate mə we həmu cətni u hasebuna alt bəkbə u əmre təzə, əmre sosjalizme b həvaltıkə xwəş cekə.

Rençbərija bəre u ja nha.

Bəri inglabe Oktjabre rençbəri u həbune gyndja dəste mıləkədara u kapitalistada bu. Nav wəlate Urşetəda mıləkədara gələ əkbən dkbın u

sale 10 miljon ton gəny̆m h̆ld̆dan, sale 32 miljon ton gəny̆m zi kulak z ək̆n h̆ld̆dan, h̆r ce majin 41 miljon ton gyndje k̆sib u nivc̆ h̆ld̆dan.

Z inglaba Oktjabr̆ şunda xw̆li z d̆ste m̆lk̆dara u kapitalista d̆rk̆t̆, kulaka ək̆n-tik̆ne xw̆ ğl̆k kem kr̆n, s̆mk̆i diwana Şewre xw̆li z d̆ste wana st̆nd, da gyndije nivc̆ u k̆siba. Dy pa ək̆n-tik̆n zi k̆t̆ d̆ste gyndije k̆sib u nivc̆.

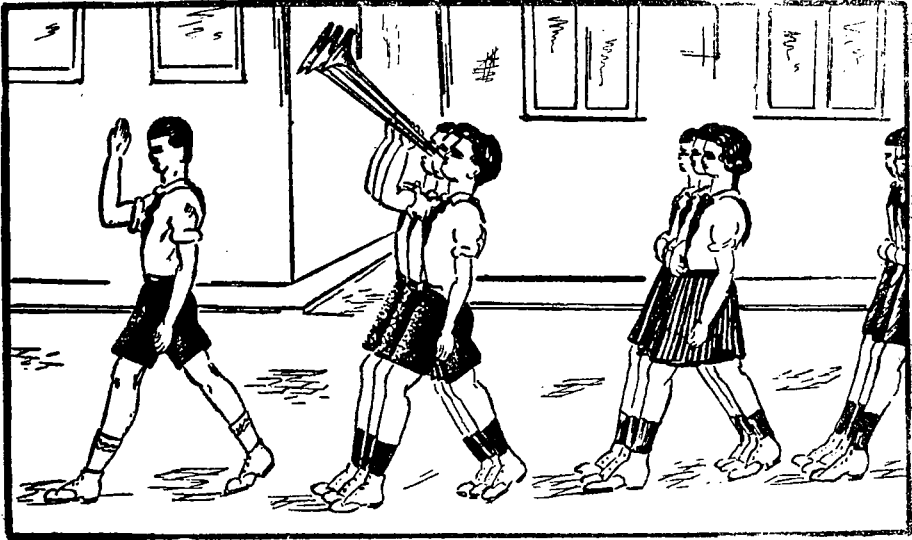
Sala 1927 da d̆ste kulakada t̆ne 10 miljon ton gəny̆m mabu, d̆wsa 32 miljone b̆re, d̆ste gyndje k̆sib u nivc̆ 66 miljon ton gəny̆m h̆bu, d̆wsa 41 miljone b̆re.

Nha diwana Şewre b̆ d̆ste kolxoza, sovxoza u koperativa dx̆b̆t̆, w̆ki rençb̆ri t̆mam tek̆v̆ d̆ste gyndije k̆sib, nivc̆; w̆ki əm z kulaka zi xlas b̆n.

Xen zwe j̆ke diwan dx̆b̆t̆, w̆ki rençb̆rja m̆ b̆ rja t̆z̆, b̆ texnikaje t̆z̆ u ylm peşda h̆r̆, w̆ki hal-w̆xte gyndja xw̆ş b̆. A, b̆ we qrare h̆r d̆ra rençb̆ri ək̆n tik̆na, beç̆rm̆ş kr̆na xw̆li b̆ maşina dk̆.

B̆ri inglabe 1913 saleda nav rençb̆rije h̆mu w̆late Ur̆set̆da b̆ d̆ste kapitalista u m̆lk̆dara b̆ qim̆ti 97 miljon manati maşin̆ h̆bun. Le h̆ma nha b̆ qim̆ti 900 miljon manati maşin̆ dx̆b̆t̆n; kyttabune penç salije we 3,310 miljon manati maşin̆ b̆x̆b̆t̆n nav rençb̆ri-jeda.

A, b we qrare h buna ren berije w late m -
 da we g l k zed  b b  u pe dacu jina m  b
 q wat k  gran we  mre t z  w late m da ce
 bk .

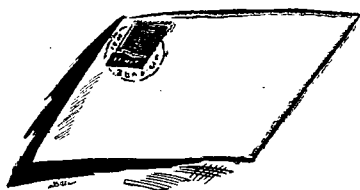

P i o n e r .

H rды  ahы w hte h vra
 X b r ddыn h vra h vra
 Q l m d ft r ty q  zani?
 W ki ty n xuni, ty n  z m ji.
  me h rыn m  q b q jd ,
 Gyndi  inar b binыn m ,
  mыn kyre pala u gyndja,
 M zыn bun  eja u bani t razыna;
  me bygherыn komsomola u m zыna
 S r eava b  on t mыz,
 Drana t mыzkыn  otka b zыvr,
 Sыb  sыb  e r rast ty bыzvыr;
 W ki bыgri ty q wete

Kyge pala, gyndja u hÿkymöte.
 Şex pira əme rekÿn
 Kollektive əme sekÿn
 Bərxə bərdÿn idi həvra,
 Bÿserinÿn sre sre
 Kəsisiba xÿlas kÿn z kÿllÿ dərda.

Həvale Sÿlo

Tu cuji Tÿflise, tə əm
 bir kÿgÿnə. Tu qə nabezi
 həvale mÿn gyndda manə,
 əz kaqəzəki z wanra bÿn-
 visÿm, kef-hale wan bÿrÿsÿm.

Mÿn qə ty bir nə kÿri, wajə əz məktube
 dşinÿm təra.

Z həvale mə Iskoje Əmər səjdajə, l məktə-
 ba evare zməra u gyndijara nvisara təzə je
 zmane kyрманçi hin dkə. Həsəne Əwdo zi cujə
 Rəwane kursa sale.

Dbə ko tə he nəbhstijə, Rəwaneda kursa
 jək salije kyрманçara vəkÿgÿnə, wəki kyрманç
 kurseda bÿxunÿn, xwəndÿn nvisare kyр-
 mançi hin bÿn, paize həgÿn gyndada səjdatije
 bÿkÿn.

Le ty sə dki, kef hale tə sijə, zməra bÿnvi-
 sə. Sÿlo, çaba we məktube mÿra zu bÿşinə.

Də bxatre tə
 həvale tə Çasÿm.

Adresa mÿn: Ərmənistan, bazare Rəwane
 Abovjan 25. Çasÿme Əreb.

Ş. Ç. S. E.

Nəhja Aqbaran
S E W R A G Y N D E

ÇƏRÇƏRİSE

Ş a ħ ə d n a m ə

„-----“ kənunə 193 s.

№-----

Çərçəris

Дьдьн we Şahədnəme
gyndje mə Əloje Sino, wəki
əw yzve kolxoza məjə, nəha dəə bazare Rəwane
səba xwəndəne.

Ve jəke b mora Şewra gynd u qole xwə
isbat dkən.

Sədre Şewra gynd

Қатъб

Q Ə B Z.

Əz gyndije Sicanlije Xəlilə Mirzə qol dьdьm
banka Talişə, wəki mьn ze stəndьjə si (30) ma-
nat pərə, jek 2 məha şunda əz dəjndarьm və-
gərinьm.

Xəlilə Mirzə.

1930 s. 1 gylane.

Gynde Sicanli

Şewra gynde Çamuşwana mæzbn

Əhəlaja wi gyndi

Z zəjna Əvdi

Ə R Z Ə!

Mere mbn Əmoje Əvdi ordja sorda əskərə, əz kəsibbm, dy zare mbn hənə, əz n̄karbm wan xwəji kbm. Zare mbn he beukbn, jək dy salijə, je d̄ne çar salijə.

Celəkəkə mbn həjə, dy bzbn u karək. Hektarək xwəlja mbn həjə, mbn avitijə, le həma qəwata mbn nagrə, zəviya xwə b̄drum.

Rça dkbm koməkije b̄dnə mbn, zəviya xwə b̄drum.

Zəjna Əvdi.

1930 s. 9-e ilune

Gynde Çamuşwana mæzbn.

Kinə kapitalist.

Əmo məktəba evareda dxwənd; əwi xəbərə „kapitalist“ bhist̄bu, le mənija we n̄zanbu. Lawka həvra dgotbn kapitalista hanə, wana d̄nja xrab kbrijə, kapitalista zore d̄d̄bnə pala u gyn-dja. Əmo xwə xwə dyş̄rmiş dbu dgo; gəlo, kapitalist c̄ deməkə, n̄zanbu, z şərma xwə zi z kəsəki p̄rs n̄dk̄r.

Roke bər evare z dərse dhatə mal; həvalə wi Həso perə bu. Əmo got: — Həso lawka ha

dben „kapitalist“, әw сь хәбәрә, һе әз нызаньм;
ты дкәри мьн сәрwaxт ki мәнја wi сijә?

— Сәwа. ты һе нызани капиталист кинә? Нә әм wan капиталистара сәр дкьн; дәнге мә, әw gli-gotned мә дьнје бәла бујә, һе ты нызани әw кинә? Нә һықметә Şewre әш з бьн кылме wan хунхоәра хлас кьр?

— Дә әз нәзанја хwә дьдьмә styje хwә, әз нызаньм, әw кинә?

Капиталист сьньфәкә, јек б хәбата дәсте пала u gyндја дәwләти dbә. Pәра топ dkә, pәсе б wan pәра пала u gyндја б кәфа хwә pe arzan ddә хәbate, јек сәv-го фькр дкьн, сәwа palә u gyндја бьхариньн, бьднә сәр хәbate, һәге wan кем бьдьн, хwәра pәрә zedә кьн. Wana завод, gyнд, мьлқ кьнә десте хwә. L wәләте бурзуазјада diwan дәст капиталистаданә.

— Әре, әре мьн фәм кьр, мәрије нola дәwләтја кулаканьн, әwana dha зьрбәнә!

— Le, ysanә, ysanә, сәр хәбәрә wi zedә кьр Hәso.

— Ньм... nһа мьн фәм кьр, капиталист кинә: әw дьзъмьне хәратсја, пала u gyндјаньн.

Kapitalist, burzuazja u mьлқәdar.

Wәләте бурзујада diwan дәст хәbateја ninә, diwan дәст капиталиста, бурзуја u мьлқәдаранә. Әw һәрсек zi јәкьн, з сьньфәкинә. Капиталиста, бурзуја, мьлқәдара u дәwләтја һәбuna wәләте хwә гьшк дәст хwәда сьvандьнә; завод, банк,

pərə, parcə, кьнџ, hur-mure dьne, rja maşine, gəmiya u paraxoda, kərxana, gьşk hər сь həjə, hər сь тьştəki b qimətə dəst wandajə. B so-zəki, wəlatada сьqa dəwlət həjə topi həv krьnə, hьldanə бьн əxtijara xwə, бьн dəste xwə.

Мьлкədara zi ərđ təmam zəft krьnə: meşə, aş, merg, zəvi, həmu dəste wan мьлкədaradanə. Kara wan həseka jəkə, ləma əw dəst l həv danə pala u gyndije kəsib, xəbatcija dxəпьqinьп, ddьnə xəbatə, krьnə təmam hesir.

Həqe wan kem ddьн, pe xəbata u qəzənça pala u xəbətciya xwəra koşk u səra cedкьн, roza xwəş dərbaz dкьн. Kapitalist dbezьн:

— Xəbatci bьra z bьrcina бьмьrə, zare wan ti u təzi l kucada бьgərьп, həsrətə wana pariki nane rəş bə.

Ty mərəmətə kapitalista, burzuja, мьлкədara tьnnə. Əwana xən z kara xwə, xwərьna xwə тьştəki dьн пьzanьп. Əwana şəv-ro dyşirmiş dьн cəwa xəlqe бьşelinьп. Səba kara xwə əwana hər zylma l xəbatcija dкьн, dxəbьтьп wəki diwan tьme dəst wanda bə. Həzar nəhsьd cardə salada şərə imperialista anin, krьnə orče. Dьnja gьşk lhəv kət. Mьllət rabunə həvdy, xun nola ave dьkşja. Bist milion xəbatci u gyndje kəsib, zjare wan tələf bun. Zrara wi şərə b həzar milliona u cənd miljarda həsab dкьн.

Neta şərə imperialista сь bu?

1) Kapitalist dxwəstьп (əwana nha zi dxwəzьн) wəki wəlatə təzə zəft кьн, xəlqe wan

wələta bəşelinən. Wəki pala u gyndije wan wələta bəxəbətindən bona qara xwə.

2) Wəki dənja həv kəvə, kapitalist male xwə bəkarən b qiməte zedə bəfroşən.

3) Wəki xələji bəkəvə wələta, səhərə u gynda, nane xwə qimətəki zedə bəfroşən.

4) Bsozəki wan məftəxwərə dxast ysa bəkbən, wəki xəbateci u kəsiba bəşelinən, wan bəkbən hesire xwə u badılhəva bəxəbətindən.

Diwana Şewre.

Bərə diwan dəste snəfa kapitalistada bu: dəste qibila padşeda bu.

L t. 1917 a b sərkarja frqa komunista u b təvgredana pala u gyndja hat danine diwana şewre. Diwana wa həqiqət həta nyha nə hatijə danine, cəmk proletarijat hərtəm bən dəste kapitalistada bujə.

Diwana mə diwana pala u gyndjanə. Şewra pala u gyndjan sərkarja həkymate dkə.

Çəm mə hər mələt azajə. Əxtarja mələte beuk qasi mələte məznənə. Çəm mə hər şuxyla Şewra cəməte dkə; bun şewre gynda u je bazara. Əm wəqile diwane kəvş dkən, əm şewre gynda u bazara kəvş dkən u axrije zi əm şewra həd u səde kəvş dkən.

Çəm mə dəzməne diwana mə tenə həsab krəne: şex, pir, aqa, fəbrikant kulak, cərci u je dənə. Əwana b çarəkeva dəng bərinə u əxtarja wan tənə bəkbən nav şuxyle diwana şewre.

Əm wəlate mədə rəkkəne sosializme cedkən:
Cəwa kolxoza, fəbrika, həbuna şewra (sov-xoza),
məktəba, ərtele u je dənə.

Xəbatə Lenin.

I.

Wəxte şere məzən Lenin Evropajeda bu. Əwi
kazeta nəşr dker, nav wan kazetada
hale pala u gyndija dnəvisi. Lenin z dəstə
hykməta padşe rəvibu; hykməta padşe Lenin
həz nədker, səmki Lenin palə u gyndija dəş-
vəndən, dgot:—Hune gərəkə əxtjara xwə z dəst
padşe, burzua, kapitalista u məkədara b zore,
b'silah bəstinən. Rabən silah həldən, şer kən,
diwan u dəzgəhe padşe bəhəlşinən, wəlgərinən,
dəwsa wi diwana şewre, hykməta pala u gyndija
dajnen, Səba we diwana padşe zəndərme xwə
xəstəbu nav gynda u şəhərə tərəfdara Lenin
dğərt, davitə zindana, qəla u taşxana, jan zi
z wəlatə xwə sərgun dker, nədhişt çarkədən
bəzvəryn ben wəlatə xwə.

Wəxte şer əlam kəryn, məlləta b top u
çebərxanə nola gyre pərani şer həv həlşjan, qəb-
ka həv gərtən, həv dəpərtəndən. Wi wəxte Le-
nin ələməti həmu dənjaje kər, gazi pala u gyn-
dija həmu xəbatcja kər, got:—„Wi şerida kara
wə tynnə!“ Hune b koma həryn bər brange u
həvale xwə, bər pala u rençbəra, hune həvdy
qər kən. Əwi şeri hun bər həv məkən, bəre t-
vənga xwə bər singe hykmata xwə kən; hykmata

kapitalista burzua u mьlkədara bьhьlşinьn, əw dьzmьne wənə, əwan z orče dərхьn, baveznə aliki, l çï hykməte xwə təzə, je pala xəbateja, hykməta şewre dajньn!

II.

Wi wəxtəda nav mьlləta, nav palə u gyndija fьrqa mьxənəta, fьrqa sosial-demokrata u menşevika zəf qəwət bu. Əwana palə u gyndija dxapandьn ali je kapitalista burzua dkьrьn, şər peşda dbьrьn. Zəf wəlať, şəhər u gynd xrab bun. Məxluq b həzara u milljona hatə kьştьne. Qiz u kyre xəbateja, zьn u zare wan ti, bьrci u təzi man. Zəvi u ərd, merg u ciman be xwəji vala man. Xəlaji kətə nav həmu mьlləta u şəra. Şər krьna xwə kьr. Xəlaje nədhьşt kəsək bina xwə bьstinə; Mina çanəwьrəki pəncə xwə dani bu sər sing u bəre mərija, sər dьl u zьke wan, əw dxənbьqandьn, dkyştьn, ysa bu k çəndəka b ərəba, fьrquna dьkşandьn dbьrьn, le disa pe nьkarbun

Dəşt, gəli u eja, nəwal u zьnar z kulle wan eçьz bun, xun dьkşja, çiki be xun, be çəndək, be brin nəma. Sər ərde maləki xəbatcija be şin nəma. Dərd u kyll mьlle xwə sər həmuşkan avitьbu, drez krьbu.

Le he dənge tьpa nədhať brine. Ərd u əzman nav dumana barute dşəwuti, rəş dbu.

III.

Hale wəlaťe Urьsete.

Wi caxi hale wəlate Urьsete z həmuşkan bətərtьr bu. Hykməta Nikalə hьldabun, l çï

hykməta məxənata menşevika, sosial-demokrata u esera danibun. Əwana nədxastən xəlqə z wi şəri aza bəkbən, tərka şer nə dədan. Hykmət disa dəst kapitalista. məkədarada bu, Disa dəf u zyrne bəre ledəxstən.

Zylma bəre qə kem nədbu, disa notla hykmata Nikalə, wəxta menşevika palə u gyndi zəlyqətişədə bun.

Xwəli, ərd dəst məkədarada bu; zavod, u kərxanə dəst burzua u kapitalistada bu, hykmət u diwan zi je wan bu. Palə u gyndi qə haz təştəki ninbun.

Wəlatə məda palə u gyndi z dəst cubun, goştə wan həlija bu, mabu həstu. Xəlaji z car aliya dəve xwə vəkərbəbu, nəxwəşi u mərbə xəstəbu nava xəbatəja

Xəlq edi wi hali təjax nə dəda, zavod səkbənbun, palə nədxəbətən, gyndi əkne xoə nədkərb, əskər zi wəstja bu, nədxwəst şər bəkra.

Alşverəşci u dykanci, məkədar u dəwləti qiməta male xwə səhət b səhət bənd dərbən. Nan tynnəbu. Palə u xəbatci b zare xwə b kylfəte xwəva haşbun hale mərbəne, tərba wanaja kolaji u hazərb bu.

IV.

Lenin ghiştə həwarja mə.

Hale mə zəf gran u cətən bu. Əwan xunxəra kapitalista u menşevika palə u gyndi l çiki zəf cətən ase kərbun.

Lenin ghištə həwarja mə.

Lenin z Evropaje hatə wəlatə Urbsete, l şəhərə Leningrade. Palə u xəbatci b həzara cunə peşja wi; hivija wan Lenin bu, kane əwe wana cəwa x̄las kə, z çije hase dərinə.

Lenin got:—Bərə əme şər kytta կն, əw şər nə laz̄mi məjə, kara mə z wi şəri tynnə.

Əm mərjə palənə, xəbatcinə, əme c̄ma həv b̄kyz̄n, dəwa me z həv c̄jə? Əm ḡšk renc̄bər, xəbatci u palənə, ḡšk həval u branə. Gərək əw şər nav məda nəbə. Əw şər şxyle xunxoəra u kapitalistanə, səba kara xwə; palə u gyndi wi şəri naxwəz̄n. Lenin ələmati xəbatcija həmu d̄njaje կր, got:—Əw şər nə kare wəjə, nə laz̄mə, silahe xwə b̄zv̄rin̄n bər d̄z̄m̄ne xwə, bər kapitalista, diwana wan z or̄te h̄ld̄n, dəwsa wi diwana xwə, ja şewre daj̄n̄n.

Ja dyda, Lenin got: hykmət, gərək dəst xə
bateja u gyndja bə, əme hykməte z dəste wan
xunxoəra bəstiny.

Ja səsja, gərəke xwəli-ərd tənam bəgizə xə-
bateja, zavod u kərhanə palara.

Çəmbəte əw gli-gotne Lenin qəbul kəryn.
Əw gli-glije rastije bu.

* * *

BLND BAVƏ BƏJRAQA MƏ!

Blnd bavə bəjraqa mə,

Bər b əjaje bərfe blyntyr!

Byra gəşk bəbhen u bəzanbyn

Mərəma mə: „hazyr byn!“

Z wəlate Şewrei məzyn

Baje dənge mə bəla kə;

Doste mə əwi dəngi bəbhen,

We bəbhe kylli məxluqət!

Çaba wi be z hər aliya:

Z pəšta əjaje dur u blnd,

Z bərja, meşa, dəşt u gəlja

Qirinja wan: „əm hazyr!“

Sjasəta mblətije.

nav diwana Şewreda.

Bəri inglaba Oktjabre mbləted beuk, ty əx-
tarja wan tynəbu əza zmanə xwə bəxunyn. Həqe
wan tynəbu angori mbləte məzyn l diwana
qylyx bəky, wana nəkərbu pəkə gli-gotne, həbuna

Хwə peşda бьбын. Pəj Inglaba Oktjabre фьрға komunista u diwana Şewre əxtarja həmu мьлө-
ta кьрə jək.

Мьлөted beuk nha aza bunə, diwana хwə b zmane хwə daninə. L həmu wəлата çije мьлөte beuk le hənə, nha vəbunə məkətəb, b zmane хwə dxunьн, хen z we jeke, nha мьлөted beuk zi tenə bzartьне nav diwana mə məkəze. B wi tһə-ri Inglaba Oktjabre aza кьр həmu мьлөted beuk z wan qanunname бəre, danibu diwana padşe Urьsete.

L dəwləte z mə dər мьлөted beuk həла nə azanə, əwana zi dxəbьтьн bəlki aza бьбын notla мьлөted beuk diwana Şewre.

Həvaltja anəməti.

L gynde Qərəqəleda gələk kəsib həbun; wan kəsiba ərde хwə nivəkari dьdanə kulaka dean-
dьн, сьмки gaje wan tьnəbu, wana ньkarбу хwə хwa бьсанда. Kulak zi hin bubun ərde kəsiba ze. dstəndьн u kəsib хwəra niv həq dьdane хəbate. Gavak paiz dhat, kəsib təv dbunə dəjndare kulaka

Vi tһəri kulaka Qərəqəle xuna kəsiba ze dь-
kşandьн. Pəj Inglaba Oktjabre l Qərəqəle təş-
kil bu həvaltja anəməti. Kəsib ьdi nədcunə çəm kulak, сьlazьм bu bona əкьн u tькьне wan, hə-
valja koməke hər gav komək dьdaje; bona kəsi-
ba anibu kotan, toxьм u ga, hər tьşte wan ьdi
be мьнəte kulaka peşda dcu. Kəsiba edi nane
гьhət dyxoar, kəsəki zor nədьda wana.

Кәсібед Қәрәқәле ныһа дәст данә һөвдү мәһкәм дбһн, қанун тәмилата диwana Шәwре I гында пеҫда дбһн.

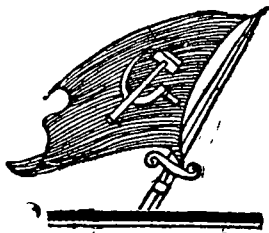
Pioner I gyndada.

L gynde мәда yzәka pionera тәшkil бу. Rona тәшkilata pjonera сәдрә Шәwра gynd oda Мбс-тоје Nado дабу wan. Pjoner һәр-ро топ дбун I оде ҫват дкбһн; ҫара zi I бедәра дкәтнә мәҫ-ге. Kulake gynd ҫex, pira u бәга гавак дбди-тһн z gyndijara dgotһн:—Өwana zi e be xwәde бһн, һа; lazьмә je k xwәde хоә һаз дькә пәһелһн zәre wan һәгнә nava wan.

Кәсiba gyh нәдбда wana u kyre хоә днб-visin pioner.

Rozәke pionera gazi сәдрә Шәwра gynd кьһн aninә I иҫlasa xwәда qrar danin z gyndra мәк-тәбе ава кьһн, һәмame сәкьһн u xwә xwa zi кә-тмәке бьднә gynd.

Xen z wan qрara, pjoner qрar дәрхьst кәмә-ке бьднә кәсiba u зьне bi, һәгьһн zәvije wan сәgil кьһн. Wa pionera hedi-hedi хәbat дбьг nav gyndda u glije тәzә, мәдәнjәте дькьһнә nav gynd.

Diwana Şewre I Ermənistane.

Həta 29 cırıje paşın 1920 sale Ermənistane-da diwan dəst daşnakada bu. Wəxte daşnaka qəza Lorije u Qazaxada xəbatci dxəbətın, wəki diwana Şewre dajın, le həma əw xəbat nə hatə seri. 1920 saleda məha nisanə I qəza Qazaxada fırqa komunista komitəje ja şer u revolusionə kəvş kər, əw komitə xəbətci həta diwan kətə dəste Şewre.

Wəxte daşnaka wəlate mə hər-ro nava şərda bu, mılət rabubun bər həvdy şər dkərb, qə hale gyndja u xəbatcja tynəbu, xəlaji zi kətəbu gynda u şəhəra.

1920 saleda məha nisanədə gyndi u palə Ermənistane rabun sər piya bər daşnaka kərbə şər, wəki diwane z dəste wana bəstin.

Həla gəşka qəwata xwə nəkrəbun jək, səba wə jəke zi daşnaka xəbata wan çibci alt kərb.

We saleda məha cırıje paşın palə u xəbatci çarkə dəne rabun daşnakara şər kərb. Əskərə sor hatə rəştə wan. Daşnak rəvin. Diwan kətə dəste Şewre.

Zwe şunda hətta nha pala u gyndije Ermənistane wəlate xwəda diwana Şewre daninə, bər şxyle xwə b aqlə xwə peşda dəb.

Vlaqimir Ilic Lenin.

Ғарьқа 1870 базаре Симбирскедә Владимир Иlic Lenin з дija хwә бу. Bave wi сәрәке [мәк-тәбе сьмьәте бу.]

Lenin 17 salı bu хwәндьна хwә gimnazeda кytta кьр. Paşe Lenin cu universitete хwәндьна хwә тәмәм кә; I universtiteda әwi б palara çvata дкьрьн, сәба we jәke әw з universitete дәрхьстьн.

Sala 1903 Lenin cu Peterburge (nha Lenin-grad) дәst pe кьр nava palada dxәбьti. Lenin һәг-го б wanra çvat дкьрьн, әw hini ylme Karl Marks дкьрьн. Çәндьрме padşe Lenin б һәvale wiva гьртьн сыргун кьрн, şandьн Sibire.

Lenin se sala Sьbireda ma, paşe cu Evropa-je. Lenin I Evropaјeda хәбьti фьрқа komunista peşda ani.

1905 saleda palә u gyndija Urьsete rabun бәр padşe şәг кьрн, wәki әxtjarja хwә u azaja хwә ze бьstinьн; le һәma gyndi u әskәra һәла he тарijeda bun, фькьра inglabe фәһm нәдкь-рьн, сәба we jәke қомәki нә dдан pala. Әw şxyl peşda нә cu.

Həmə Lenin şəv-ro dxəbətī, əwija zaşbu we palə u gyndija Ingłaba xwə peşda binən, azaje bstinən. Ƨareqa 1917 da, məha səbate padşa z təxt avitən, diwan kətə dəste burzua, kapitalista u məkədara.

Wi saxi Lenin z Evropeje zvbri hat wəlate xwə. Əw xwə xwa sərkare palə u gyndija bu, həmu ɕvandən, əskər zi hat kəməka gyndja u pala. Bu ingłaba Oktjabre. Diwan kətə dəste pala u gyndja. Mələte beuk tən xəbatecije Urşete ingłaba xwə peşda anin.

Həmə Lenin xwə zəf xəbata cətən u gələ əzijət kşandəbu, əwe əzijəte u xəbate əmre Lenin kem kəgən. Ƨarəqa 1924 da 21 kanuna peşin Lenin mər, le qrara wi u xəbata wi ty ɕara namrə!

<p>Rastə, Lenin mrije, həma xəbata wi nəmrije!</p>

Sər məzələ Lenin
Sərkarə, ty m̄ri l şərə dəmani xortə,
Tə bər b şerr d̄br h̄zar-h̄zara!
Ty m̄ri, llic,-sər məzələ tə
Əm xoar dk̄n bəjraqe xwə sorə!

ƏXTJARA ƏSKƏRE SOR.

Əxtjara əskərə sor wəlate mədə cijə?

1. Wəxtə əskərə sor ordujedajə, xwəlije wi u ja k̄lyfəte wi d̄minə z̄ wira.

2. Bərə h̄muşka d̄wəlet t̄ox̄me d̄bdə k̄lyfəte wi.

3. Wexte cand̄ne, nan drune ərd rak̄r̄ne diwan k̄m̄ke d̄bdə nəfərə wi.

4. H̄k̄im nəxwəşe wan dn̄rə be p̄rə u be s̄rə.

5. Naloga wi, kemə: hərke wəxteda n̄karə xərçə xwə b̄d̄, moləte d̄bd̄ne wi.

6. Zare əskərə sor bərə h̄muşka məktəbada ç̄i d̄bd̄ne.

7. Wəxtə əskərə sor b̄rd̄bd̄n te mala xwə, p̄rə r̄ja xwə d̄st̄nə.

Mrьna  sk re sor.

Ньш бьн, х вално!
Кьме хw  д рхьн:
 sk r ki sori хьlfин
Hatij  kьштьн!
 w b r b  er d u,-
C ve wi be tьrs;
Тьвьнга хw  qajim dgьrt
B d ste zor, q wet!
 w  rfat bu  erda,-
Ть n dkьr  n lin.
Nav х bateda  w q  n  w stja
U j kira zi  w n  dkьr gazьn.
B   q u dьl t mam kьr
D jne хw i d man:
Nha h ta axьre
 w k r bu be zman!..
Ньш бьн, х вално!
Кьме хw  д рхьн:
 sk r ki sori хьlfин
Hatj  kьштьн!

Gvardjaje хьlfин.

(B jta komsomola)

Pe i b r b  w aqe,
H valo w g li bra!
B zora n za w тьвьнга
 m z хw ra v kьn re.
 rfatno, pe  hь um kьn,
B jraqe kaw blьntьr kьn!

 m gvardjaje хьlfиньн
Х bateja u gьndja! 2  ara.

M  gь k d rbaz kьrьn 
 mre хw  r   b  fe,
Хьlfини n  ditьn 

B zindana zylymkara,
Fьkpa mө tьrjeda bu,
Әm b zьnqira gredai bun,-

Әm gvardjaje sor хьlfin 2 qara
Хәbatcja u gyndja!

Әm sәkьnin bәr kura xwө
Xwidana xwө dretьn!
B qәfe gran bәgәv dкьrьn
Dәwlәt xunxwәrara.
Le әw qәfa roza raqьn
Mө xorta merxasi kьrьn — ,

Z mө sekьr gvardjaje хьlfin 2 qara
Хәbatcja u gyndja!

Bәjraqa xwө әm hьldbьrьn,-
Hәvalno, wәrьnә vra!
Dә wәrьn b hәvra sekьn
Qәmһyrjәta qәfa!
Wәki mire dne qәfa bә,
Wәki isan dneda jәk bә — ,

Bәr b qer, gvardjaje mө хьlfin 2 qara
Хәbatcja u gyndja

Federasja Şewre Qьmһyrjәta Sosialista Zakavkazje

Zakavkazeda gәlә mьlәt hәnә.

Diwana patşe gәlә qorlьoři dьda wan.

Mьlәt bәri hәv dьdan, nәdhьşt wana tәv hәv
paki u hәvra qinartikә xvөş dәrbaz kьra Tьme әw
bәri hәv dьdan, wәki әwana hәv nәgrьn u dәwe
nәkьn bona hale xwө.

Wөxte patşa kәt, diwan kәtә dәst menşevi-
ka, daşnaka u musavatista; vana zi hәр jәk b.

dəsti burzuazja xwə, palə u gyndje kəsib notla bəre dabunə zbləqətje. Inglaba Oktjabre aza kbr z bbn dəste patşe həmu mblət, əw azaji zi da mbləted Zakavkasjeda.

Nha erməni, gyrç, tyrk, açar, hos u mbləted dñe diwana xwə daninə u tfaqa xwə kbrnə jək, dəst danə həvdy b pɾşti fbrqa komunista u diwana Şewre cedbkbn sosializme!

Əme tərka kocərije bbdn.

Uso u Əsəd runɾstɾbun keləka zəviya kollektive həvra gli dkbrn. Hərdu zi həvale həv bun, gələ sala həvra dərbaz krɾbun, hərdu zi şvan bun. Nha hərdu zi kal bunə, na xəbɾtɾn. Le həma hər jəke z xwəra car-penç pəz dəst xɾstɾbun, pe idara xwə dkbrn.

Əwana bəre dərəqa xəbata gynd dərəqa xəbata kollektive u artela gli dkbrn, pəşe l hale kocərije dyşbrmiş bun. Əsəd got:—Сьма кырманче мə z kocərije dəst naqsinɾn?

Zrara kocərije zinəra zəfə.

— Ty hla he təzə fəhm dki? Uzo got; bira tə naje mə sər zozana cəwa bəri həv dda z həv məri dkyşt

— Le əw ryşəta k mə dda galavja u prista-
vara, le əw bira tə ninə?

— Xen zwe jəke Əsəd got:—Wəki bəreda əm bɾbuna rençbər, mə gynde xwə cekra, baq

u baxcə bostan danjana, nha hale mə we cəqas xwəş bəbuja .Qara rençbərije zəfə: hər cə z wira kylfəte wira lazımə, mala wida həjə.

Гөнъм, çəh, brınc, run, pəner, hri, pəz-dəwar, mrişk, hek, cə kь bьxazi, tyje mala wida bьbini.

— Də əm cəwa kьn, mə nəxwəndijə, biljane mə tynnənə, rja rast nişani mə nədanə, səba we jəke zi hətta nha əm kocər manə, əm dgərьn eija u zozana; həma mьlləte dьne xwəje zəvija, əkьna, aşa u mьlқanьn, xwə zi əmre xwə zmə xwəştьr dərbaz dkьn. Əm he paşda manə, he əm z tərije dərnəkətьnə.

— Rastə, Uso got:—Də əm kal bunə, cəwa dben ləngəki mə ərde jə, jək zi l'məq̄bərə, əmre mə cujə. Həma əz hivija we jəkemə kyрманç we hale xwə xwəş kьn, sərrast kьn. Komsomol gynd hini hər tьşti bunə, dkarьn kyрманça zwe rja xrab dərхьn. Ty dbini kom-somol cəwa kollektiva u koperativa cedkьn, xwəndьna zara u gyndja peşda dььn, wəki kyрманç zi nola mьlləte dьne eəve wana vəbьn; əwe tekəvьnə ronaje, we tərka ədəta kəvn bьdьn, q̄rara əmre təzə qəbul kьn.

— Ysanə, əw rja rastijə. Kyрманç gərəke tərka kocərije bьdьn, əwe kocərije mala mə xrab krijə, z ryje we kocərjeda həwqa sala kyрманç tarieda manə, bьn kylme bəga şexa u aqada kor bunə.

Wəxte wana həvra gli dkьr, cənd komsomol hatьn dərbaz bun. Uso got:—Bra əw zməra saq

бън, qəwata wan zedə bə. Əwe mə z wan dərd
u kylla xlas кьн.

1. Съ zgara wə z kocərije həjə?
2. Hune səwa dəst z kocərije bəqşinьn?
3. Кыргыз сьма тарijeda manə?
4. Кыргыз we səwa z тарijе dəren?
5. Gli кьн nava saləkeda diwane Şewre сь xəbat krijə
bona peşdacujina pala u gyndija?

Əze hərym

Tyje ?

Əwe ?

Əz cubum

Ty ?

Əw ?

Əme həryп.

Hune ?

Əwana we . . . ?

Əm cubun

Hun ?

Əwana ?

Dənge Nuri.

Dənge mən, z cəjə Ararat

Hərə l gynd u zozana:

Hərə Bətlis, hərə Xnus –

Həta Stambul, Mersin, Bəqda.

Wan həmalə bar pəşt dkən sər iskələ

Wan kəsiba z şəvəqe zu hətta məqrəb

Xwidane drezən nava dəşte.

Fəqir gyndje mə kyrmança

Bər şəx, aqa dyl bərindar:

Z Həkar hətta duri Mərvan

Qydari bəkkən dənge Nuri!

Stəjra şəvaq hatijə sər mə,

Sər bələngaze Kırdəstan:

Qteb, xwəndən, nvisar təzə

Hatijə z Moskov, z dəšta Rəwan.

Dənge mən z cəjə Ararat

Hərə xanje dəv nəwala,

Hərə nav dyl zare dərguş,

Nav xort u qiz, buke jək sal.

Bezə ləz kən, ravnə pja,

Bezə səh bə wəlate şirən,

Ty təri buji, zənçir kəri;

Sər gynd, bazer zozane tə

Təv zərəqand!

Qydari bəkkə dənge Nuri:

Dənge mən-borja radjo,

Te nav gyhe tə, wəlate şirən;

Xwəra tini tən u şəwəq

Hər bələngaz radki pja...

Mə cəwa kollektiva xwə saz kьr.

Par zvbьstane mə da fьkgra xwə, wəki kolektive saz kьn. Cənd gyndijed həvəle mə xəbərə xwə krьbun jək kolləktiva xwə cekьn, wəki zve təngasije xwə xlas kьn.

Вьhar hat; mə çvat kьr. Bəri çvate mə ələmaṭi həmu gyndja kьr:—Hər ke dxazə kollektiveda bьxəbьtə, bra be xwə kollektiveda bьnvisə!

Roza çvate se-car gyndi ərzə anin danə çvate, əwana dxastьn təv kollektive bьn. Mə əw qəbul kьrьn. Z gynde mə nəh mala dxastьn kollektive saz kьn. Gyndijed majin nədxastьn təvi kollektive bьn. Dəwlətije u kulake gynde mə, gyndi dxarandьbьn, dgotьn:—„Kollektiv nə lazьmi wəjə, əw zrarə, hun ze qarəke hьlnadьn; gyndi zi gyh dabun wana, vьr u dərəve wana bawar krьbun, dtьrsjan, təv kollektive nədbun.

Mə çvata xwə vəkьr; Əsəd kьfş kьrьn sədr, Sьlo zi katьb.

Mə male xwə təv-həv kьr: Male mə gьşkan bu 100 pəz, 20 bzьn, 12 eelək, 8 ga, 9 nogьn. Mə qrar dani ke zmə cь xəbate we bьkə. Ke hərə bər pez, bər dewer, ke zəvija rakə, bьci-nə; ke merga bьdru, gihə hazьr kə, ke dəwer xwəj kə.

Əm bəla bun cun. Car roza şunda z kolxoz mərкəze təlimatci hat, hər qanune kolxoze nişani mə da. Şəş məh dərbaz bun. Mə xəbata xwə təmam kьr; əm disa hatnə çvate; içar mə

qara xəbətə xwə sər həv bəla dkyr. Hərəkəs na-
ne xwəryna xwə, run u pənere xwə, hrija nvi-
na xwə hılda.

Bərx u pəze mə gələ zedə búbun. Mə qrar
da cənd pəza bəfroşyn, b pərə wan şəkər, nıft,
tıtun, kənç z kollektivera bəstinyn.

Əmine Rızgo bəre mərə şər dkyr, dgot: kol-
lektiv zrarə, qara wə te tynə, içar hatəbu çva-
ta: mə, stuje xwə xar krəbu, dbhist mə cə gli
dkyr. Paşi çvətə, rabu pja u got:—Həvalno, əz
zi we bem təvi kollektive bəm, əzi bəre janlış
bum, əz nyha dbinym qara kollektive rəətəra
gələkə.

— Qəbulə, qəbulə; — z hər car alja krəne
gazi.

Kolektiv

Qəsibo, z wi əJaji wərə bərzer,
Kəmsomolara əm hərən

Bər sja zner.

L we zozane

Kani.kylilik notla hive,

Əm xəbərən z kolektive.

Kolektiv rənd təştəkə,

Çfaqa mə dbə jəkə.

Rəsqe mə karən bərxyn:

Kulak, bəga, şex u pira əme dərxyn.

Bəg, aqa, şex, pır

Əw bə əarən

Wana xuna mə dxwarən.

Batrak, qəsib,wərnə sərə,

Çən zi çop bən dora şewre.

Əme byxyn qatъxe tir,
 Run zi cekъn maşenja şir.
 Kolektiva mə eja dani,
 Z kanja sar mə av ani,
 Qjz, buka u komçahъla havra dani
 Komsomole mə ledъхъn
 Qajde gran sorъk lizme
 B kolektive əme bъghiznə sosializme.

Сьма dbezъn nvisara mə təzə jə?

Səlim dcu məktəbe dxwənd; əwi şagъrdəki b fəm bu. Səjda çar-çara dgot: — Nvisare kyрманça təzə dərкətijə, kyрманç we hin hъn, gli-gotъne dъnjaje pe bъhəsъn.

Bъzanъn wəlate məda сь dçəwъmə, əm сəwa xəbata xwə, ja zosijalizme dkъn, сəwa kolektiva u kooperativa cedkъn. Gərək hər jək z mə bъzanbə kyрманç сьма həwqa sala nəxwəndi, be nvisar u be kтeb manə?

Səlimi beuk bu, dina xwə dda gli-gotъne səjda u xwə xwa dъşъrmiş dbu, xwə xwa dgot: — Bavo gotna səjda rastə, gli-gotъne wi rastъn, le həma əz tьştəki fəm nakъm, сьма nvisara mə təzə jə, le nvisara mьllətəd dъn təzə ninə, demək nvisara wan zuda həbijə.

Səlim zəf mtalə kьr, we roze ranəza, xəwneda zəf tьşt diтъn, le həma nъkarbu şro bьkra. Sbe rabu, hat məktəbe, həvaləki wi həbu. Nave wi Aram bu; z Aram pьrs kьr, got:—Aram, сьма səjda dbe nvisara kyрманça təzə dərхьstъnə?

le ja wə. əçəma, ja gyrça, ja ur̄sa, ja m̄lləted
d̄ne kənge dər̄x̄st̄nə?

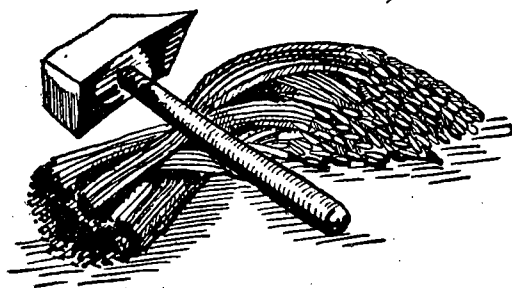
Aram got: — Le ty n̄zani xwənd̄na mə
zuda həjə, bəreda həjə, ja gyrça zi, ja ur̄sa zi,
ja m̄lləted başqə zi, xwənd̄n-nvisara wan zuva
həbuja. Hər t̄əne nvisara kyрманça t̄ynəbu, əw
zi isal dər̄x̄st̄nə.

Səlim kər bu, h̄nəki dr̄ç̄fi, dxast xəbər
də, n̄karbu.

Aram n̄heri, həjfa wi l Səlim hat. got:—Sə-
lim, ty c̄ma bər xwə dkəvi, c̄ həjə, nvisara
wə t̄əzə isal dər̄x̄st̄nə. Вьра ysa bə, ty əz u
ty gynəkər n̄n̄?

Səlim h̄nəki dyş̄r̄miş bu, got;—rastə, Aram-,
got̄na t̄əjə, le həma m̄n cət̄n te, we c̄ma
wa b̄buja. Səbəkər k̄nə, kyрманçə həvqa səla
tarijeda bələngaz bunə, manə?

— Səbəkər..? Aram r̄rs k̄r; səbəkər şex u
r̄r̄n, bəg u aq̄anə, dəwləti u kulak̄n, wana
nəhişt̄nə kyрманçə b̄x̄n̄n, wəki kyрманçə wa
b̄n̄n̄n, wan b̄x̄ar̄n̄n, xəbat̄a wan z
d̄əst wan b̄st̄n̄n, xwəra rozə pak dər̄baz k̄n.

Сьма уса?

Gyndi hənə gyndinə,
Kəsibən, hənək dəwlətinə,
Kəd, qazança kəsiba
Z dəwlətjara dminə.

Əgər məxluqən dəwləti,
Kəsib zi mina wan gərək;
Dəwləti dxyn, kef dkən,
Kəsib manə pərişan u be fələk.

Əz nəzanəm təfiətə сьма һа крҗя:
Сiaje məzən I dəştə крҗя?
Kəsib u dəwləti təv секьгьн-
Bare gran I kəsib крҗя!

Kəsibən əm, jan dəwlətinə-
Тохьме һәрдыја zi z çikinə.
L bər eəva һәрды jək ninən:
L hənəka şəwqu şajə, I hənəka şin u
grinə.

Dəwləti, kəsib təv hatənə dənјaje,
Dəwləmənd dkə əşq u səfaje —,-
Kəsib dьқşinə çəfa u zjaəməte;
Suç nə ja məjə, - ja şex pira, aqajə.

Kəsibən əhle marifəte,
Əwən xwəje dijanəte u һəmijəte, —
Təne xəbərđanəkə kəsiba,
Hezajə istəganəkə şərbəte.

Gərək сьqas I dənјaje əm bьminən fəqir?
Bəsi məjə сьqas əm razanə I xəwa kbir?
Əm zi rabən z xəwra, bьkьn ra u təvdir
Bəsə zylme I mə bьkьn bəg u xan, paşa
u mir

Сьqas kəsibən, сьqas bələnaz, —
Gərək əm zi bьbnə jək
Bəjraqa sor pьr bьnd kьn,
Pəncə I sər zi xəwəra bьkьn mtabə.

Əm bəgəv bən, əme məçlis kən hərnə peş,
Nəjar bəra zəgpa hıdın bəlki əm zi bəbən
kəfş;

Gərək əm bəxəbətın xəbəra xwə bəbnə peş
Bəjraqa sor bənd bəkən, hərnə peş.

Сьqas dəwlətinə, сьqas maldar, —
Тəmam rabunə l mə bunə nəjar.
Gərək palə u gyndi jək tfaq bən;
Əm wana vədın mina móre təjar.

Gəli proletara mylləta z həv kəfş nəkən,
Nəbezın romə, kyrmançə, ja erməni,
Gərəkə əm dəste bratje bədnə həv,
Hun bəzanbın dənja təmam ja məjə.

Həgər kapitalist xwəj texnikən mərtəbe
zor

Ja mə zi həjə bəjraqa rənd, əskərə sor,
Təv zəgəjə, işbqa we əm dəbinən;
Tireza we cəve dəzmyna dəkə kor.

Əm dxəbətın b dziva sal zəman,
Axrjeda dənja rabu sər pja,
Saja fərga Lenin palə gyndja
S.S.S.R bu sərtaçə həmuja.

Əme ədətə xoə kəvn bətərkinən.

Nav kyrmançada ədətəki nəji pak həjə, me-
rək dy zəna dəstinə, hənə mer zi hənə se zəna
dəstinən, xwəji dken, səba we zi məsələk məşur
həjə; „Malək-danzdə malxwe“. Wəki maləkeda
2-3 zən həbən, əwe maleda gərəkə hər jəke b
rekeda hərən, hərjək b dyle xwə, b gofna xwə
şxyle xwə bəkən.

Əw malə be qəjdə, be qanunə; həbuna we
male zi we kem bə. Wə maleda zi hər-ro qarəqar,

qələbalıq, həwar u gazi, şin u gri qə kem nabə.

Zın bəre əxtjara we wəkə ja mera tynnəbu. Inglaba Oktjabre zıne kyrmança z hesirje xəlas kərın, da wana azaji.

Wəxte padşe zın nədkarbun z çije xwə bilyvijana, nəkarbun dərde xwə kəsəkira bəgošana, nəwerəbun bər mere xwə xəbər bədana, kylme meran tımme l sər sərə wan bu.

Xəm u dərde wan gran bu, wana nəkarbun təştək bəkrana, wəki z wan dərd u kylla xlas bəbjana. Fara wan mabu gri u hesər. Əme nəha bəxunə kłaməkə kyrmança u bəbinə b sə zylme, b sə kulle zıne kyrmança sər hale xwəda dəstren, dərde xwə dbezın.

Mın bhistijə, tə sər mığa anijə zınək
Hərke z mın cətrə, l tə bəmbarək;
Hərke z mın xrabtrə,—
Kylla Muşe tekəvə,
Mala bave tə sale çarək.
Z kəza bərxa bəminə bərx u karək,
Z dəware təwle bəminə tanək,
Z hesire male bəminə tək tfalək,
Əw zi syra səbe bəlilinə
Pəzka kuvi bəmezine,
Gyre sərə eja be bərvine!

Kolektiv.

Kolektiv əmrəki xwəşə heza sazđaji
Bəla dbə həmu dəra...
Z dəşt u kəwşən həta Ələgəz, bərfa spi,
Kolektive mə rez bunə.

Əm avaje təzə dajın,
Секьн ханје рьнд, ronaji
Секьн мәктәб ктәбханә:
Зьн, зар u xort ben бьхуньн.

Əmre təzə vra vədbə,
Mina gyl u sosne eja
Qrez u təri kyta dbə
Nav kolektiv u nav gynda,

Сьнгә-сьнга дәнге трактор
Тејә z zəvi, dəşt u kəwşən,
Kolektive гьşk бәрәв бьн
Avaje təzə cekьн.

Sinore candьna mə frə dbə,
Çəw u dəlav teјә z Ərəz, Arpacaje,
Dkənyьn mina gyla ejan dəşt, kolektiv,
Əmrəki xwəş vra vədbə.

Dəve cəme Zəngyje rьnd tə nə diјə?
Rez kolektiv, zəvjə pəmbu,
Spi bunə mina ənja qize bazer,
Cəwa gyla tərəzьna təzə vədbьn.

Kolektiv əmrəki xwəşə, heza sazđaji.
Xəbat dkьn b traktor, maşin,
Qəjdə-qanun həјә mina moza һьngьv
Xəbat l we xwəşə u şirьn.

Гыҗе тохым.

Səjda məktəbədə gli kтыбу сь lazьмә, wəki тохым zu zil бьдә, rak şin бә, wəki zəvi zi гәһь-
me rak бьднә мә.

Şagьrda zi həwşa məktəbədə gьlje тохым
dkьryn.

Səbri got:—Əz gyndimә, əze bhare zəvja xwə
b traktore rakьm, mьn rakьr; bьra təv dy-se
roza lexə çane we nərin kə, bьra qəwat bьgrə.
Çarkəдын əze zəvja xwə b çot rakьm, bьra hur
bə, nərin бә, bьra nvina тохьме гərm u xwəş
bə!

Ahme got: — Əz xwə тохьмым. Əze həryn
nav nvine nərin u гərm xwəra paldьm. Çije mьn
nərmә u xwəşə! Əze bьkəvmә хəwnəkə şiryьn,
hətta təv l çane mьn хә, mьn z хəwe rakə. Əze
rabьn, əzə zile xwə hedi-hedi z bьn ərde dər-
хьm, bьnegьm dora mьn сь həjə, сь tynə, сь
dqəwьmә! Təva гərm we l mьn хә, əze kəqa
xwə l ərde da bərdьn, ava xwəş vəxuyьn xwəra
kəf kьm, məzьn бьm!

Əvdi got: — Əz təvьm, əze bərbange tirenza
xwə bьdmә ərde, sər zəvja, əze klaməkə
ysa z wanra bьstrem, əmrəki ysa bьdmә wan,
əwana xwə xwa şaş bьn, govəndəke dəwate bьg-
ryьn, bьlizьn. Şajikə ysa temə nav wan, əze wa-
na ysa bьxətmьlinьm, ki be bьbinə, bezə, əv bu-
kəkə təzə jə z dəwate heza hatijə.

Mьsto got;—Əz xwə avьm, əze nav çəweda
bьstrem, klama bezьm, b gьmә-gьməkə xwəş.

bem, bьkəvmə nav zəvija, əzə avəkə sar u
 xwəş bьdmə toxьm, əw cьqa we ava şirьn vəx-
 wə, qə ze ter nəbə. Əze zьke wan ter kьm,
 çane wan nərm kьm, henkajikə ysa bьdməwan,
 əw qə nzanььn xwə xwa cəwa bьnd dbьn.

Hame got:—Əz zi gyndimə, əze bem zəvja
 xwə bьnerьm, sor u gəmare navda bəraf kьm,
 rja ave rast kьm, nəhelьm həsp u ga, bərx u
 goьk ben bkəvnə nav zəvija, əzijəte bьdnə wan.
 Əze pak təxmin kьm cka kemasja zəvije mьn
 cьnə, ty mьn tьştək kem hiştijə? Hərki hər tьş-
 te wan l çu u qəjdə bə, əze dəste xwə bьdmə
 bərgyhə xwə, runem kelaka zəvja xwə bьst-
 rem; bьra çinar u gyndi, rewu u necirvan gyh
 bьdnə mьn u bezьn:—Əw cь haləki xwəşə!

Bhar.

Hatijə bhara əşqə,
 Səre eja dəwatə,
 Dəşt u gəli təv-həvdy
 Gyle we dəwatənə!

Sosьn, sьmbьl vəbunə,
 Bьlьbь b əşq dxunə!
 Jək, sazə, jək sazəndə
 Jək bukə, jək zavajə!

Gyndja rabun çot dkьn,
 Ga u gameş toy dkьn;
 Təxьme dəlal ərdəda
 Bhəvra gli dkьn.

Maşınəki b həzar dəv
Nav zəvja dgərə,
xwəli hılbədə radkə
Qəj dbezi gyrəki harə!

Kolektivə, traktor,
Əmre təzə əşq u sor,
Ньм radkə, һьм dstre,
Ньм dzvərə dor b dor!

Gyndi pəşt həv gərtəne:
Kolektivə, koməkə –
Traktorə, traktor!
Əmre təzə, gynde sor.

Bhar - bharək əşqə,
Bhar b dəle gyndə;
Bhara kolektive
B həzar dəng u gylə!

H ə w a.

Hər wəlatəki həwa wija başqajə, sər ərde, dənjaxeda zəf wəlatə hənə; hər wəlatək zi həwe wija, şinaje wija ərde wija çurə-çurənə. Wəlate bərije zəf gərmyñ, wedərə qə nabə zvbstan, sal 12 məh havinə. Səba we jəke zi əhəlije wan wəlatə 2-3 çara candəne dkən.

Wəlate mə ysa ninə; se məha bharə, se məh havinə, se məh paizə, se məh zi zvbstanə.

Wəlat zi hənə sale 2-3 məha tənə bharə; hər 9 məhe dəne zi zvbstanə. Wan wəlatada əkən nabə, nan u gənyəme wan tynnə, əwana hər b goşt xwə xwəji dkən, b goşte həjwane cole u məsija.

Xəbata wan hər necirə.

Wəxte həwa te gyhastəne, wəlatəkida bhar dbə, jane havin, wi caqi wəlatəki dəneda jan dbə zvbstan, jan zi paiz. Həwa zməra bhare, havine paize, u zvbstane tinə.

Şinaje wəlatə zi z həwe jə; hərke həwa gər-mə, şinaji zəfə, dar zəf bənd u qaləm dbən; həjwane male jan je cole zi gərən, çure wan zi zəfən. Hərke wəlat sarə, şinaje wi zi, həjwane wi zi başqənə, çure wan başqənə. Şinaji teda kemə, həmu çura dar teda şin nabən, həjwan hurən, çure wan zi kemən.

Av, həwa, agyr.

I.

Be av nə mərv, nə həjwan, nə bhyk, nə şinaji—ty təştək nəkərə əmr bəkə. Xen zwi be av heşnaji şin nabə, dəşt u eija, we hşk bən. Əm nəkərən zəviye xwə bəsinən, mal u dəware mə gşk we qyr bən, gliki dənja we çarəkida hşk bə.

Be av nə aş dxəbətən, nə gəmi sər bəhre dkarən bəxəbətən, nə həmam, nə stansije elektrik (ronkaje) dkarə bəxəbətə. Qara ave zməra zəfə, be av əm qə roki nəkərən nav dənjjədə idarə bəkən.

II.

Hərke mərv dy-se dəqiqə dəve xwə u bevle xwə bəgrə, bine nəqşinə, we bəmrə. Be nə-

fəs mərəv səhətəki n̄kərə əmr b̄kə. Həjwan
zi nola mərijan̄n; əwan zi be nəfəs n̄kərn̄
əmr k̄n.

Be həwa şinaji şin nabə.

III.

Aḡr zi t̄štəki zəf xwəşə, hərgav aḡr kerī
mə te. Be aḡr əm xwə xwa, mal u dəware
xwə zi n̄kərn̄ xwəji k̄n. Be aḡr n̄kərn̄
k̄n̄cə xwə b̄şon, nane xwə b̄rəzn̄, xwar̄na
xwə haz̄r k̄n. Be aḡr maşinə n̄kərə b̄xə-
b̄tə, zavod u kərxanə we b̄səkin̄n, d̄njaje
tərijeda b̄minə.

Qara ave, həwe, je eḡr z mərə zəf̄n, əwa-
na qar u qəwata mərijanə, hər jək l çije xwəda.
Hərke z wan jək həbə, jək t̄ynnəbə, şxyle mə
disa peşda nas̄n. Hərke jək z wana t̄ynəbə, əm
n̄kərn̄ əbur b̄k̄n!

B a.

— Ba c̄jə, z ky radbə? Şvan z səjdaje mək-
təba evare—p̄rsi.

— Wəxte əm dəre ode vəd̄k̄n, ty dbini z
dərva həwa sar te h̄ndyr, l ryje mə dxə. Wəki
əmə dəri dad̄n, edi həwa naje. Əw z c̄ ysa
dbə? Hun gyh b̄d̄ne, əz z̄wəra bez̄m əw z c̄
dbə: odə gərmə, həwa ode zi gərmə, z gərmje
həwa sv̄k dbə u b̄nd̄ dbə, le dərva sarə,
həwa dərva zi z həwa ode grant̄rə. Caxe əm
dəri vəd̄k̄n, z ode həwa sv̄k dər te derira
dcə, həwa sar zi z dərva te h̄ndyr, jək dcə ja

дъне те, әw һәрды wәxte сужин-һаҗна xwә һәв
дхън, җije xwә дгыһезън, dbә ба.

— Sәjda got:—Wә pak fәм кър?

— Әz әwe jәke nabezъm, şvan got. Әz wi
baji dbem, jek z еija u dәştа radbә, te dәр-
baz dbә, mәръv ньkarә xwә бәр wija zәft kә, гә-
лә җара әw ханија һылдыдә bхwәра dbә, dara
z kәkәda z әrde radъkә. Әz әwi baji pъrs
dkъm?

Sәjda got:—Әw zi nola baje ode jә, baje ode
z җije еuk radъbә, qәwata wi kemә, әw baje
дъни тә k pъrsi, әw ба z җije mәzъn radbә,
qәwata wi baji zi zәfә.

Nә mъn (dәrsa dyh) z wәра gli кър, һәwa
lsәр әrde сәwanә. Hәрке nha wәlate mәda zvъs-
tanә, wәlatәki дън, je z mә durъn, dәрәһan ha-
vinә. Dә iҗar z wan wәlata һәwa гәrm, svъk te
wәlata mә, һәwa wәlatә niә zi sarә, zwe һәwe
grantъrә, әw җije xwә дгыһезън, dbә ба.

— Nha mъn fәм кър; şvan got.

— Oro, demәk dora әrde тъzi һәwajә, әw
һәwa әrdeva dfъtlә, тъmme pera dgәрә, җiki гәrm
dbә, һәwa блъnd dbә җije xwә fъrә dkә, һәwa
sar zi rasti we te, dbә ба; Әmoje gavan got.

— Әre, sәjda got:—wә fәм кър? wәxte әz
bwәра dәrsa занъbuna дъnjaje dәрbaz бъm, әze
wi сaxi жwәра he glije тәzә bona we jәke
bъkъm...

Əze bьsujama

Əme bьsujana

Tyje ?

Hune ?

Əwe ?

Əwana we . . . ?

Palə u gyndi.

Əz gyndimə, ty xəbatci,
Əm tyçar namиньн bьrci;
Əz dxəbьtьm I sər ərde,
Ty dxəbьti nav zavode.

Məra hatijə qəwatəkə zorə
Dgərə gynde mə maşənja sorə;
Gьşk pəra bunə pьspərə,
Gyndi dxəbьtinьн dor b dorə.

Əze zəvije rakьm hətta zore
B hynyre traktore;
Tyje maşenje bьxəbьtini b toke,
Xəbata dəh roza bьki roke.

Kulak, maldar nav mə cunə,
Kolhoz gyndada saz bunə;
Soz plana pənç sala
Əme bьqədinьн car sala!

Əwr u baran.

Nivro bu. Sımo u Ərəb ktebe xwə hıdan, eun keləka gynd dərsa xwə həvra hin bın. Aliki hedi-hedi əwr topi həv dbun ruja əzmana gırtın. Sımo nheri, got:—Ərəb, baran we bəbarə, əwr bərev dbın, bıne roje noqla qətrana rəş; „Əwre rəş baranə“. Əwra du həv gırtıbbun, mina tabura əskər du həvdy dhatın, qəj tə dgot deynə şer əwra bərev bun, dumane ruja əzmen gırt; təri kətə ırde, qəj tə dgot həma we dəme, we shəte we bəbə şəvəkə rəş. Z gyrinja əwra u şəvəta bruske mərv dtərsja, dxast çiki bəbinə xoə vəşerə.

Baranəkə ysa bari, tə dgot həma nyha əwr u əzmane we bər hərın. Z aliki gyrə-gyra əwra, z aliki bruska, xəşəxəşə ave, şlope barane, təv həv bubun gımə gıma wan bun, xəlq şaş bubun səknibun.

Ərəb z Sımo pırsi, got:—Sımo ty zani əwr z sə pəjda dbə?

Sımo got:—Əwr əwrə, z sə gərəkə pəjda bə!

Ərəb kənja:—ty he nızani əwr səjə?

— Na, əz həma əwe jəke zanım, əwr çarçara top dbın l əzmana, dbə gyrəgyr, bruska vədədə, baran dbarə. idi əz sə zanım səwa z ky əw əwr bərev dbın.

— Əv avə, av, əv əw avə, je kb əm, kani-jada, çəwada, bəhrada dbinın!

— Cəwa? le av səwa dbə əwr?

— Tə ditijə, wəxte av bəroşeda dkələ, hylm ze dər te!

— Əre, əw mən ditijə!

— Le ty zani əw hylm gylm cəwa dbə?

Нылдыкшə zore, nava həwe.

— Əw cəma hылдыкшə zore, naminə l ərde?

Сьмо һьнəки дышрмиш бу, got: əw svьkə no-la du bьnd dbə deə.

— Ysanə, glije tə rastə, də ty bьsəкьнə, əz tьštəki z tə bьpьrsьm, paşə tyje bzanbi əwr cəwa pəjda dbə!

— Ty əwe bezə, həwa l'dəşte sarə, jane l eja, məsələ l Ələgəze?

— Sər eja həwa sarə, l dəşte gərmə.

— L cje sar av cəwa dbə?

— Av dqəгьmə, dbə buz!

— Tə dit? hylm-gylm hылдыкшə zore, rasti həwa sar te, baje sar ledxə, hylm-gylm dqəгьmə dbə əwr. Içar baki qəwat te, lwan əwra dxə, l əzmana dgərinə, z aliki dazo dbə aliki dьne.

— Əre əre, mən fəlm кьr.

1. Нылдыкшə z cь sedbə?
2. Нылдыкшə cəma bьnd dbə deə həwa?
3. Həwa kədəre sarə, kədəre gərmə?
4. Ba cəwa dьtьlə, cəma dьtьlə?
5. Əwr cəwa sedbьn?

Baran z сь dbarə?

Wə qə təxmin krijə, wəxte tév l buze, jan l bərfə dxə, сь dbə?

— Buz zi, bərf zi dhəln, av ze dьkşn.

— Le wəxte baje sar, həwa sar l we ave dxə, av dbə сь?

— Av dqərymə dbə buz!

— Hylm-gylm svьkə hьldьkşə zore, wəxte hьldьkşə zore rasti baje sar te, baje sar l hylm-gylm dxə, əw hylm-gylm dqərymə, dbə əwr.

Əwr l əzmanə dgəryн, ba ledxə vi ali, wi ali dgərinə, əw əwr rasti həwa gərm ten, həwa gərm l əwra dxə, əw əwre qərymi (hylm-gylme qərymi) z həwa gərm dhəln, dbnə av; dlop-dlop z zorda tenə xare.

— Le əw gyrə-gyr, əw brusк z сь ce dbə?

— Hərke əm dy dara, jan dy kəvьra l həv хьн, we сь bə? - əw hərdy kəvr zi, əw hərdy dar zi we gərm bьbьн. Z gərmije agьr dərdkəvə; hərke əm dy kəvьra jan dy həсьна, zu-zu l həv хьн, əwe prisk bьdьн, we agьr bьdьн. Wəxte we lexьstьne dəng ze te, agьr zi zaliki dər te.

— Tə bhist, Ərəb got, ba l əwra dxə, tinə sər həvdy, dbə gyrə-gyr, bьrq vəddьн; wəxte qalьm l həv dkəvьн z wan agьr dər te, əw agьr brusкə.

Sьmo səba wan glja zəf şa bu u got:

— Hər ce tə mərə gli кьr, əze dja xwəra bezьm eeləkkə mə həjə, dja mьн ve we eeləke zi bьfroşə, mьн be xwəndьн nəhelə.

— Hune cəma eeləka xwə bəfrosən, hun kəsibən, diwana Şewre we b xərcə xwə tə bəşinə, tyje bəxuni. Nə Lenin gotijə: — „Hükəmatə Şewredə gərəke qə kəsək bəxwəndən nəminə!“

Qəskə sor.

Baran bari, bu saji; əwr bəla bun, ro dərəkət. Qəskə sore ərđ u əzman nəxş kər. Gyndi bərəv bun təmaşa kəskə sore dkerən. Hər jəke z wana glik dgot. Əw gli, glije kəvn bun, əwana zi z kal u bave xwə bhistəbun.

Əloje komsomol əw gli bhistən, pəreuje xwə kər, çara zi mülle xwə dhəzand, dkənja. Əw xwə xwa dşərmiş dbu:

— Əw gyndije mə he cəqas paşda manə, he cəqa tərrijedanə; we cəwa bə, gyndi we cə sax z we xəwna gran əve xwə vəkə, dərəkəvə ronkaje.

Ha... ha... ha... jəki dəne zi... gazi kər gyndiki, bunə dyda.

Əlo hat neziki wan bu, got: — gəli gyndja, əw gli-gotən gəşk vər u dərəwən, zore qə tş-tək tynə. Əze wəra gli kəm, kəskə-sor cəwa cedbə.

Wəxte baran dbarə xlas dbə. nav həwədə hylm-gylm u cəlke barane dminən, çiki zəf, çiki kəm; əwana çara tenə xare, jan hıldkşən zore. Wəxte tən ledxə, tirenza təve z nav wan cəlked barane dərbaz dən; a b wi tərri z we kəskə-sor cedbə!

Kəskə-sor həft rənge we hənə: — Kəsk, sor, heşin, qiebk, gəwr, sut, zər.

Əm wxə karın b ave kəskə-sore nişan dın. Wəki əm bəsəkının bər təve, ave hıldın bırezn həwa, tivenza təve we l wan xə, we bəbə kəskə-sor; həma gərəke əm ave b qəwat bırezn, wəki ɛlke we zəf hur bın.

1. Əm kəskəsore kənge dbinın?
2. Əme səwa bəsəkinın, wəki kəskəsore bbinın?
3. Z kizan aliye əm kəskəsore dbinın?
4. Kizan aliye əm kəskəsore nabinın?

4 ROZGARA SALE.

Saleda hənə 4 rozgar: bhar, havin, paiz, zvbstan.

Hər rozgarəke 3 məhın.

Məhed bhare: adar—(31 roz), nisan—(30 roz), gylan (31 r.)

Məhed havine: həziran—(30 r.), təmuz—(tımə 31 r.), təbax—31 r.).

Məhed Paize: ilun—(30 r.), cirija peşın—(31 r) cirije paşın—(30 r.).

Məhed zvbstane: kanuna peşın—(31 r.), ja paşın—(31 r.), səvat—(28 jan zi 29 r.).

Səd sal həsab də qərnək.

Saleda hənə donzdə məh. 365 roz, jan 366 roz. Sala carada məha səvate rok zedə də əw məh də — 29 roz.

Ə L P F B A J Ə K Y R M A N Ç I :

Aa, Bb, Cc, Çç, Dd, Eə, Əə, Ff, Gg, Q|q, Hn,
İi, Ъь, Jj, Kk, Ққ, Qq, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp, Pp
Rr, Ss, Şş, Tt, Тt, Uu, Yy, Vv, Ww, Xx, Zz, Zz,
Hh, Əə.

Rəqəmə ərəbi:

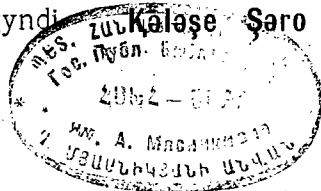
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14
15 16 17 18 19 20 30 40 50 60 70 80
90 100 200 300 400 500 600 700 800
900 1000.

MƏHƏD MƏ JƏ URBSI U ERMƏNİ.

1. Qanuna rəşyn	Janvar,
2. Səvat	Fevral,
3. Adar	Mart,
4. Nisan	Aprel,
5. Gylan	Maj,
6. Həziran	Ijun,
7. Təmuz (Tirmə)	Ijul,
8. Təbax.	Avgust,
9. İlun	Sentjabr,
10. Cırja rəşyn	Oktjabr,
11. Cırja rəşyn	Nojabr,
12. Qanuna rəşyn.	Dekabr.

1. Gynde təzə	R. Drambjan	51
2. Maşenja gihadrunə		52
3. Əkьne kollektive		55
4. Gynde məda		56
5. Kooperativ		57
6. Çəm dənci		59
7. Bhar	R. Drambjan	60
8. Zavoda pəmbu		61
9. Fabrika tekstile		62
10. Bori		63
11. Radijo		64
12. Fəştə		65
13. Bərə u nyha		66
14. Əskərə sor qərəwyle wəlate məjə		67
15. Əskərə sor	Ə. Şamilov	68
16. İro roza raşьnə	I. Marogulov	69
17. Internasional		70
18. Əvdi u Fərişan		71
19. Dajkə pirə	R. Drambjan	74
20. Rewi		75
21. Tarьşe male		76
22. Pəze bьzarə		76
23. Təxьme baş		78
24. Xoə xoa hin bun		79
25. Wəlate mə	R. Drambjan	80
26. Kooperativ vəbun cərci rətbun		81
27. Gynde təzə		83
28. Saləwəxta nvisara təzə	Nuri	84
29. Xwəpədaje əwььь		85
30. Carsəv hьldanə		87
31. Mьrçan		89
32. Qize xəbatkar		91
33. Сьnina zəvije kolxoza		92
34. Paiz	Həçi	93
35. Xaгьь	Həçi	94
36. Xwəj kгььna cələke		95
37. Cuma		96
38. Plana penç salije		97

39. Slav t�ra �afaje aza I. Marogulov	98
40. B�ri Inglaba	98
41. Inglaba Oktjabre	100
42. Konstitusja Nuri	102
43. S�r barikade I. Marogulov	103
44. Pe�dacujina ren�b�rje	104
45. Pioner Ə. �amilov	106
46. �in� kapitalist	109
47. Diwana �ewre	112
48. X�bate Lenin	113
49. Bənd bav� I. Marogulov	117
50. Sjas�ta m�l�tije Ə. �amilov	117
51. H�valtja anəməti Ə. �amilov	118
52. Pioner l gyndada Ə. �amilov	119
53. Diwana �ewre l Erm�nrstane H�çi	120
54. Vladimir ilic Lenin	121
55. S�r m�z�le Lenin I. Marogulov	123
56. Məna �sk�re sor I. Marogulov	124
57. Gvardjaje x�lfın I. Marogulov	124
58. Federasja �ewre �ymhyrj�te Ə. �amilov	125
59. �me t�rka k�c�rjje bədən	126
60. D�nge Nuri Nuri	129
61. M� s�wa kolektiv xw� saz k�r	130
62. Kolektiv Ə. �amilov	131
63. S�ma dbez�n nvisara m� t�z�j�	132
64. S�ma usa? Ə. Mirazov	134
65. �me �d�te xw�j k�vn b�t�rkin�n	135
66. Kolektiv Nuri	137
67. Glje t�x�m	138
68. Bhar R. Drambjan	149
69. H�wa	140
70. Av, h�wa, ag�r	141
71. Ba	142
72. Pal� u gyndi �. Kala�e �aro	144

761_

1 ман.

ՉԱՐՄԻՐ ՌԱՆՁՊԱՐ
Красный пахарь

Госиздат С. С. Р. Армении—г. Эривань.